

336.216

Հ - 17

«Պիտարնիք բոլոր յերկրների՝ միացե՛ք»

Գ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԻՆՁ ՊԵՏԻ Ե ԳԻՏԵՆԱԼ
1931 թ.

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԻՍՏՈՐԻԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԱՆԳՐՁԻՆԺՈՂԿՈՄՍԻ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1931

30 MAY 2013

336.216

Z-17

W

17 FEB 2010

Պրոկսարներ բոլոր յերկրների՝ միացե՛մ

Գ. ՀԱԿՈՒՅԱՆ

1499

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Ե ԳԻՏԵՆԱԼ
1931 թ.

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ

ԱՆԴՐԹԻՆԺՈՂԿՈՄԱՏԻ

1931

15892-52

ՊԵՏՏՐՍԻ ՏՊԱՐԱՆ
ԳՐԱՌԵՊԿԱՐ 6530 (Բ)
ՊԱՏՎԵՐ № 3116
ՏԻՐԱԺ 3000

Թարգմանությունը յեղ շնորհ ժողովարհի վարձման
համաձայն լրացումները կատարել է Ս. ՌԱԼԵՅՆԻՐ

ԻՆՉ ՊԵՏՐ Ե ԳԻՏԵՆԱԼ 1931 թ. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱ- ԿԱՆ ՀԱՐԿԻ ՍԱՍԻՆ

Տնտեսական միջոցառումները, վոր կի-
րառում է խորհրդային իշխանությունը, նպա-
տակ ունեն սոցիալիզմը մեր յերկրում առա-
վելապես շուտ կառուցելու:

Այդ նույն նպատակն է դնում և մեր հար-
կային քաղաքականությունը, վոր կազմում
է կուսակցության և կառավարության քաղա-
քականության անբաժան մասը: Յեղնելով
բանից, միասնական գյուղատնտեսական
հարկը այնպես է կառուցվում, վոր ամեն
կերպ աջակցի կուսակցության և խորհրդա-
յին իշխանության հերթական խնդիրները
գյուղում լուծելուն:

1931 թվի միասնական գյուղատնտեսա-
յան հարկի որենքում, բացառապես պայծա-
ռությամբ արտացոլված է սրբուտարիատի
իկտատուրայի քաղաքականությունը սոցիա-
լիստական վերակառուցման դարաչրջանում,
ամբողջ Փրոդտի վրա սոցիալիզմի ծավալուն
տաջիսողացման դարաչրջանում:

1931 թ. միասնական գյուղատնտեսական
հարկի որենքի մեջ մտցված են խոշոր փոփո-

խություններ, վորոնք ամեն կերպ աջակցում են կոլտնտեսութեան շարժման հետագա բարձրացմանը, կոլտնտեսությունների ամբապընդմանը և նրանց մեջ նոր չքավոր ու միջակ տնտեսություններ ներգրավելուն: Դրա հետ միասին, դեռ կոլտնտեսություն չմտած չքավոր ու միջակ տնտեսությունների համար, վորոնք աշխատում են ընդարձակել իրենց ցանքի տարածութիւնը և ավելացնել անասունները, սահմանված են խրախուսելու նպատակով մի շարք արտոնութիւններ:

Կուլակային տնտեսութիւնները հարկելու վերաբերյալ նոր որոշում մտցնում է միանգամայն պարզութիւն՝ վոչ մի միջակ տնտեսութիւն անհատական կարգով չպիտի հարկվի և վոչ մի կուլակ չպիտի խուսափի անհատական հարկումից:

Պարզ լինելու համար մանրամասն գնենք 1931 թ. միասնական գյուղատնտեսական հարկի որոշման հիմնական մոմենտները:

ՈՒՄ ՎՐԱ ՅԵ ՏԱՐԱԾՎՈՒՄ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԿԸ

Միասնական գյուղատնտեսական հարկը տարածվում է այն բոլոր անձանց վրա, ովքեր գյուղատնտեսութեամբ են զբաղվում թե գյուղերում և թե քաղաքներում, վորոնց բնակչութեան մեծամասնութեան զբաղմունքը գյուղատնտեսութիւնն է: Իսկ այն քաղաքներում, վորտեղ բնակչութեան հիմնական ըզբաղմունքը գյուղատնտեսութիւնը չէ, այդ բնակչութեան համար գյուղհարկի փոխարեն սահմանվում են ուրիշ հարկեր:

Այսպիսով գյուղատնտեսական հարկի յենթահարկելու նշանը գյուղատնտեսութեամբ զբաղվելն է: Դրա համար ել գյուղատնտեսական հարկ չեն վճարի այն մարդիկ, վորոնք թեև գյուղերում են ապրում, բայց գյուղատնտեսութեամբ չեն զբաղվում (որինակ մի կոչիկար, վոր գյուղում է ապրում, բայց գյուղատնտեսութեամբ չի զբաղվում, ապրում է իր արհեստով, նա գյուղհարկ չի տա):

Միասնական գյուղատնտեսական հարկի յենթահարկ չեն՝

ա) կոլեկտիվ տնտեսութիւնները (գյու-

ղատնտեսական կոմունաները, գյուղատնտեսական արտելներ և միատեղ հող մշակող ընկերութիւններ) .

բ) կոլտնտեսականների տնտեսութեան չըհանրայնացված մասը .

դ) անհատական գյուղացիական տնտեսութիւնները .

Խառն տնայնագործական-գյուղատնտեսական արտելները, վորոնք մտնում են տնայնագործական կոոպերացիայի ցանցի մեջ, յենթակա յեն գյուղհարկի իրենց ամբողջ յեկամութեան չհամեմատ, յեթե նրանց տնտեսութիւնը հանրայնացված ե վոչ պակաս չափով, քան չը կոլտնտմիութեան մեջ մտած կոլտընտեսութիւններում :

Անհատական գյուղացիական տնտեսութիւնների յեկամութեանը, վորոնք ստացվում են պարզ միավորութիւններին մասնակցելուց, հարկվում են անհատական տնտեսութիւններում :

ԿՈԼԼԵԿՏԻՎ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՐԿՈՒՄԸ

Գյուղատնտեսական հարկի նոր որենքը փոփոխել ե կոլտնտեսութիւնների հարկման կարգը : Անցյալ տարվա կոլտնտեսութիւնների հարկման կարգը համապատասխանում եր առաջին տարվա կոլեկտիվացման ուժգին աճման պայմաններին, յերբ կոլտնտեսութիւն-

ների մեծ մասը բավականաչաք տնտեսապէս կազմակերպված չեր և կանոնավոր դրված հաշվառում չունէր : Ընթացիկ տարում, կոլտնտեսութիւնների մեծ մասում յեկամութեան յանոնավոր հաշվառումը կարգի յե ընկնում : Գյուղատնտեսական հարկը պետք ե աշակցի այդ դործին : Այդ պատճառով գյուղատնտեսական հարկի նոր որենքը սահմանում ե, վոր կոլտնտեսութիւնները հարկվելու յեն վոչ թե ըստ նորմաների, ինչպէս այդ կատարվում եր անցյալ տարի, այլ կոլտնտեսութիւնների հաշվետվական տարվա հաշվետվութեան հիման վրա վորոշված ընդհանուր յեկամտի համեմատ :

Սակայն գյուղատնտեսական հարկը հաշվելու ժամանակ հաշվի յե առնվում կոլտընտեսութեան վոչ թե ամբողջ ընդհանուր յեկամութեան, այլ միայն մի մասը, վորովհետե կոլտնտեսութեան ընդհանուր յեկամտից հանվում են՝

ա) անբաժանելի և հասարակական այլ Փոնդերի համար կատարվող բոլոր մասհանումները, ինչպէս, որինակ՝ կուլտկրթական անաշխատունակների պահպանման, պարգեփատման և ապահովագրման, սերմային և կերի, ինչպէս նաև հասարակական ճաշարաններ, մանկապարտեզներ, մսուրներ և այլն կահավորելու ու կառուցելու համար .

բ) արտոնութիւնների կարգով տրվող բոլոր դեղչերը .

դ) բոլոր այն յեկամուտները, վորոնք ստացվում են ձկնորսությունից և վորոնք յեն-թարկվում են միասնական ձկնորսական տուր-քի:

դե) կոլտնտեսության վոչ-գյուղատնտե-սական ձեռնարկությունների ոգտադործման հետ կապված բոլոր արտադրական ծախքերը:

Կոլտնտեսությունների հարկը հաշվում են հետևյալ չափերով:

ա) գյուղատնտեսական կոմունաներից և արտելներից, ընդհանուր յեկամտի ամեն մի ուրբուլուց—3 կոպեկ:

բ) միատեղ հող մշակող ընկերություննե-րից, ընդհանուր յեկամտի ամեն մի ուրբուլուց—4 կոպեկ:

Սակայն գյուղհարկի յենթակա յեն վոչ բոլոր կոլտնտեսությունները: Խորհրդա-յին իշխանության հիմնական սկզբունքը՝ ամեն կերպ ոժտնդակել կոլտնտեսությունների ամ-րապնդմանը, չատ պարզ արտացոլված և գյուղհարկի որենքի մեջ: 1931 թվին գյուղ-հարկից լիովին ազատվում են այն բոլոր կոլ-տնտեսությունները, վորոնց յուրաքանչյուր շնչին ընկնող ընդհանուր յեկամուտը 60 ուրբ-ուլուց չի գերազանցում: Բացի դրանից, չըջա-նային հարկային հանձնաժողովներն առանձին ղեպքերում կարող են հարկից ազատել սակա-վագորության համար, նաև այնպիսի կոլտնե-տեսություններ, վորոնց յուրաքանչյուր շնչին ընկնող ընդհանուր յեկամուտը 60 ո. բարձր և,

բայց վոչ ավելի 75 ուրբուլուց: Պետք է հիշել, վոր յերբ վորոշվում է այն խնդիրը, թե կոլտնե-տեսությունը չհարկվող միևմումի համեմատ պետք է հարկից ազատվի թե վոչ՝ հաշվի յե առնվում կոլտնտեսության ամբողջ յեկամու-տը (նույն թվում նաև բոլորովին հարկից ա-զատվող կամ արտոնյալ կարգով հարկվող մը-շակույթներից), իսկ վոչ-գյուղատնտեսական յատտակներից հաշվի յե առնվում այն յեկ-մուտը, վորը մնում է նույն վատտակները ըս-տանալու համար կատարված բոլոր արտա-դրական ծախքերը դուրս գալուց հետո:

Դրանից հետո, նախքան հարկը հաշվելը, պետք է պարզել, չի՞ մտել արդյոք կոլտնտե-սության մեջ այնպիսի սակավագոր տնտեսու-թյուն, վորը 1930 թ. անհատական տնտեսու-թյուն յեղած ժամանակ ազատվել է հարկից:

Յեթե պարզվի, վոր այդպիսի ղեպքեր կան, ապա կոլտնտեսության հարկը հաշվելու ժամանակ 75 տոկոսով ղեղչվում են այն հողե-րի ընդհանուր յեկամուտները, վորոնք հան-ձնվել են կոլտնտեսություն մտած սակավագոր տնտեսությունների կողմից կոլտնտեսությա-նը:

Վերջապես՝ նախքան կոլտնտեսության հարկը հաշվելուն անցնելը, կոլտնտեսությանը պետք է տրվեն բոլոր այն արտոնությունները, վորոնք սահմանված են որենքով:

Պետությունն ամեն կերպ ոժտնդակում է կոլտնտեսություններին իրենց ցանքի տարա-

ծություններն ընդարձակելու և հենց դրանով
եւ նրանց ուժեղութիւնը բարձրացնելու: Այդ
նպատակով նոր որենքով սահմանված է, վոր
1930 թ. համեմատությամբ ավելացած ամբողջ
ցանքի տարածութիւնը միանգամայն ազատ-
վում է հարկումից: Դա նշանակում է, վոր
մինչև կոլտնտեսութեան հարկը հաշվելը հար-
կավոր է պարզել՝ կոլտնտեսութիւնը ցանքի
ավելացած տարածութիւն ունի՞, թէ վոչ: Դրա
համար հարկավոր է 1931 թ. հանրայնացված
ամբողջ ցանքի տարածութիւնից դուրս դալ
1930 թ. կոլտնտեսութեան վրա հաշվի առնված
ցանքի տարածութիւնը: Այդ տարածութեան
մեջ (1930 թ.) պետք է հաշվել նաև այն աշնան
ցանքը, վորը 1930 թ. յենթարկվել է հարկի
կոլտնտեսականի տնտեսութեան մեջ, և այն
ցանքը, վորը հաշվի չէ առված յեղել այնպիսի
տնտեսութիւնների վրա, վորոնք մտել են կոլ-
տնտեսութիւն 1930 թ. հաշվառումից հետո:

Որինակ՝ «Կարմիր Հոկտեմբեր» կոլտն-
տեսութեան 1931 թ. ցանքի տարածութիւնը
կազմում է 1000 հեկտ.: Վորպեսզի պարզվի
«Կարմիր Հոկտեմբեր» կոլտնտեսութիւնը ա-
վելացրած ցանքի տարածութիւն ունի թէ
վոչ, պետք է պարզվի այդ կոլտնտեսութեան
1930 թ. ցանքի տարածութիւնը: Յենթա-
դրենք, վոր դա կազմել է 800 հեկտ.: Դրանից
հետո պետք է պարզել կոլտնտեսականների
1930 թ. անհատական տնտեսութիւններում
հարկված աշնան ցանքի տարածութիւնը: Ա-

սենք թէ այդ տարածութիւնը յեղել է 50 հեկ-
տար: Վերջապես պետք է վորոշել ցանքի այն
տարածութիւնը, վորն ունեցել են 1930 թ.
հաշվառումից հետո կոլտնտեսութիւն մտած
անհատական տնտեսութիւնները: Յենթա-
դրենք, վոր դա կազմել է 25 հեկտ.: Հետեւա-
պես «Կարմիր Հոկտեմբեր» կոլտնտեսութեան
ցանքը 1930 թ. յեղել է 875 հեկտ.: Այսպիսով՝
ցանքի ավելացած տարածութիւնը կկազմի
125 հեկտ. (1000 հեկտ. — 875 հեկտ. = 125
հեկտ.): Որենքով՝ ավելացած ցանքն ազատ-
վում է հարկից: Այդ պատճառով «Կարմիր
Հոկտեմբեր» կոլտնտեսութիւնը հարկվելու
չէ վոչ թէ 1000 հեկտ. ցանքի, այլ 875 հեկտար
ցանքի համեմատ:

Բացի այդ, կոլտնտեսութիւններում հար-
կից պիտի ազատվեն նաև խամ և խոպան հո-
ղերի վրա կատարված ցանքերը, յեթէ նրանք
ազատվել են հարկից 1930 թ.:

Հետո՝ պարզված է, վոր անասնաբուծու-
թիւնը տալիս է խոշոր յեկամուտներ: Սակայն
որենքը, անասնաբուծութեան և կաթնատն-
տնտեսութեան զարգացման նպատակով, կոլ-
տնտեսութիւններում միանգամայն ազա-
տում է հարկից բոլոր տեսակի անասունների
յեկամուտները:

Բացի այդ, այն կոլտնտեսութիւններում,
վորտեղ կաթիկենտրոնի և խոզաբուծիկենտրոնի
հետ կնքած պայմանագրերի հիման վրա դոր-
ծում են ապրանքային կաթնամթերքներ ար-

տաղերով կամ խողարուծական ֆերմաներ, ապա հարկից ազատվում է այդ ֆերմաների ամբողջ յեկամուտը և բացի դրանից, կոլտրնտեսության կողմից այդ ֆերմաներին հանձնված կերերի ամբողջ արժեքը:

Վերջապես՝ անասունների կերի բազան ուժեղացնելու նպատակով, ցանովի խոտերով և կերի արմատապտուղներով բռնված ամեն մի հեկտար տարածության յեկամուտը հավասարեցվում է նույն կոլտնտեսության մեկ հեկտ. հացահատիկային ցանքի յեկամտին, չնայած նրանք չառ ավելի յեկամտաբեր են: Մեզ մոտ, Անդրկովկասում, մանավանդ մի շարք շրջաններում, բարձր յեկամտաբեր տեխնիկական կուլտուրաները և գյուղատնտեսական հատուկ ճյուղերը հսկայական նշանակություն ունեն գյուղատնտեսության մեջ: Նրանց հետագա զարգացումն ավելի ևս խրախուսելու նպատակով պետութունը 1931 թ. գյուղհարկի որոշմի մեջ նշում է՝

1. ՎՈՐ ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ՀԱՐԿՈՒՄԻՑ ՄԻԱՆԳԱՄԱՅՆ ԱԶԱՏՎՈՒՄ ԵՆ

ա) Շաֆարի մակնդեղի ցանֆերը, բ) ջրովի հողագործությամբ շրջաններում դեմի հողերի վրա կատարած բամբակի ցանֆերը, գ) 1930 և 1931 թ. թ. բանջարանոցների համար նոր հատկացվող տարածությունները, զ) 1930

և 1931 թ. թ. նոր հիմնված դեղին ծխախոտի և մախորկայի պլանտացիաները կոնդաճատված կամ մեկտրացված հողամասերում—2 տարի շարունակ, հաշվելով հիմնվելու ժամանակից: 1931 թ. նոր հիմնված դեղին ծխախոտի և մախորկայի պլանտացիաները այլ հողամասերում—1 տարվա ընթացքում, հաշվելով հիմնվելու ժամանակից, ե) շերամապահության, թռչնարուծության, մեղվարուծության, թթանոցների և ճագարարուծության յեկմուտները:

2. ԿՈՒՍՏՈՒՄ ՅՈՒՐԱՔԱՆՁՅՈՒՐ ՀԵԿՏԱՐ ԿՏԱՀԱՏԻ ՅԵՎ ԿԱՆԵՓԻ ՅԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ ՀԱՍԱՍԱՐԵՑՎՈՒՄ ԵՆ ՆՈՒՅՆ ԿՈՒՍՏԻ ՄԻ ՀԵԿՏԱՐ ՀԱՅԱՀԱՏԻԿԱՅԻՆ ՑԱՆՔԻ ՅԵԿԱՄՏԻ ԿԻՍԻՆ

Սա նշանակում է, ՎՈՐ յեթե ՎՈՐԷԷ կոլտր 931 թ. 1 հեկտար ցորենից և զարուց ստանա ասենք թե 80 ուրբլի յեկամուտ, իսկ մի հեկտար կտավհատից կամ կանեփից 120 ուրբլ, ապա այդ կոլտրդի կտավհատի և կանեփի գյուղհարկը հաշվարկվելու յե ՎՈՅ թե 120 ուրբլու, այլ 40 ուրբլու հաշվից, այսինքն՝ այդ ուրբլի մի հեկտար հացահատիկային ցանք յեկամտաբերության կիսի հաշվից:

3. ԲԱՄԲԱԿԻ, ՍՈՅԱՅԻ, ԱՐԵՎԱԾԱՂԿԻ ՅԵՎ
ԱՅԼ ՅՈՒՂԱՏՈՒ ԲՈՒՅՍԵՐԻ ՑԱՆՔԵՐԸ, ԴԻ-
ՂԻՆ ԾԽԱԽՈՏԻ ՅԵՎ ՄԱԽՈՐԿԱՅԻ, ԿԵՆԱՅԻ,
ՔԵՆԴԻՐԻ, ԳԵՆԱԳԵՐՉԱԿԻ, ՅԵԳԻՊՏԱՅՈՐԵ-
ՆԻ, ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՅԻ ՅԵՎ ՉԱԼԹՈՒԿԻ ՑԱՆ-
ՔԵՐԸ, ԽԱՂՈՂԻ ԱՅԳԻՆԵՐԸ, ՊՏՂԱՏՈՒ ԱՅ-
ԳԻՆԵՐԸ, ՀԱՏԱՊՏՈՒՂ ՏՆԿԱՐԱՆՆԵՐԸ ՅԵՎ
ԱՅԼ ԲՈՒՅՍԵՐԸ ՀԱՐԿԵԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿ, ԱՅԻ
ՄՇԱԿՈՒՅԹՆԵՐԻ ԱՄԵՆ ՄԻ ՀԵԿՏԱՐ ՏԱՄ-
ԾՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՅԵԿԱՄՈՒՏԸ ՀԱ-
ՎԱՍԱՐԵՑՎՈՒՄ Ե ՆՈՒՅՆ ԿՈԼԽՈՋԻ 1 ՔԿ-
ՏԱՐ ՀԱՅԱՀԱՏԻԿԱՅԻՆ ՑԱՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ՅԵԿԱՄՏԻՆ:

Այսպիսով՝ յեթե կոլտնտեսությունն ըն-
թացիկ տարում ստանա մի հեկտար հացահա-
տիկային ցանքից (ցորեն, գարի) 75 ուրբ յե-
կամուտ, իսկ 1 հեկտար խաղողի այգուց կամ
պտղատու այգուց—300 ուրբի, ապա այդ կու-
խողի խաղողի այգու կամ պտղատու այգու
դուղհարկը պետք է հաշվարկվի միայն 75
ուրբու յեկամտի հաշվից, այսինքն՝ 1 եկա-
հացահատիկային ցանքի յեկամտի հաշվից:

Նոր որենքով այն կոլտնտեսությունները,
վորոնք կկատարեն ցանքի, մշակությամբ և
բերքահավաքի արտադրական ծրագիրը, հաշ-
վարկված հարկից ստանում են 10 տոկոսով:
Բացի դրանից, սերմաբուծային կոլտնտեսու-
րոնքի ցանքի մեջ մտնող սերմաբուծական կոլ-
տնտեսությունները հաշվարկված հարկի ըս-

տանում են 10 տոկոս զեղչ, յեթե նրանք լրիվ
կատարեն սերմաբուծության արտադրական
սռջադրանքները:

Կոլտնտեսության հարկը հաշվելու ժամա-
ակ ընդհանուր յեկամտից հանվում է յեկա-
տի այն մասը, վորը բաժին է ընկնում կոլ-
տնտեսության կազմի մեջ գտնվող հետեվյալ
անձանց՝

ա) ԽՍՀՄ կամ դաշնակից հանրապետու-
թյունների մեկ կամ մի քանի շքանշաններով
կամ պատվովոր հեղափոխական ղեկավար
պարգևատրվածներին և աշխատանքի հերոսնե-
րին.

բ) կադրային, շարքային և կրտսեր հրամ-
կումի ղինվորականներին, վորոնք գտնվում
է ժամկետավոր (անընդհատ) կամ գերակե-
սիկ ծառայության մեջ, հաշվելով նաև 1931
թի աշնան զորակոչվածներին.

գ) կադրային և պահեստի (րեզերվ) հրամ-
կումի միջին, ավագ և բարձր ղինվորական-
ներին.

դ) նախաղինակոչային կամ արտադորա-
յի պարագմունքները ղեկավարելու համար
վրդես հրահանգիչներ, կամ իրենց համար
սահմանված հավաքների կանչված յերկրային
մասերի փոփոխական կազմում, յերկարատեվ
աձակուրդում և պահեստում (զապաս) գըտ-
նող միջին, ավագ և բարձր հրամկազմին
պատկանող անձանց.

ե) կրտսեր հրամանատարական կազմի ղեկավարականներին, վորոնք յերկարատե արձակուրդից փոխադրված են յերկրային մասերի փոփոխական կազմի մեջ.

զ) նախկին կարմիր զվարդիականներին կարմիր պարտիզաններին.

է) ռազմականացված պահպանություններում (նույն թվում ռազմականացված հրդեհային պահպանությունում) ծառայող անձանց.

ը) միլիցիայի վարչական և շարքայն կազմի, ինչպես նաև քրեյական հետախուզության վարչական և ակտիվի կազմի մեջ գտնվող անձանց.

թ) հաշմանդամության առաջին, յերկրորդ և յերրորդ աստիճանի պատկանող պատերազմի և աշխատանքի հաշմանդամներին.

ժ) կուլակության դեմ կատարած յերաշխանքի համար կուլակների կողմից սպանութան, ինչպես նաև պաշտոնական պարտականությունների կատարման միջոցին իմ կատարման հետեվանքով սպանված՝ անասունային աշխատողների աշխատողներին և անչափահաս զավակներին, մատնանշված անձանց ահից հետո 5 տարվա ընթացքում.

ժա) մանկատներից կուլանտեսություն իրականացնող սաներին, ինչպես նաև կուլանտեսություն ընդունած բացարձակապես վորը յեխաններին:

Այնուհետև պլանային կարգով նոր վայրեր տեղափոխվող կուլեկտիվ տնտեսություններն ստանում են հետևյալ արտոնությունները՝

ա) այն կուլանտեսությունները, վորոնք տեղափոխվել են այնպիսի վայրեր, վորտեղ պահանջվում է կոնդաճատության և մեկտորատիվ աշխատանքների միջոցով մշակելի հողեր պատրաստել, տեղափոխվելուց հետո 6 տարի անընդհատ ազատվում են հարկից.

բ) այն կուլանտեսությունները, վորոնք տեղափոխվել են այնպիսի վայրեր, վորտեղ պահանջվում է խամ հողեր մշակել, տեղափոխվելուց հետո 4 տարի անընդհատ ազատվում են հարկից.

գ) այն կուլանտեսությունները, վորոնք տեղափոխվել են այնպիսի վայրեր, վորտեղ չի պահանջվում խամ հողեր մշակել, տեղափոխվելուց հետո 3 տարի անընդհատ ազատվում են հարկից.

Այդպիսով նախքան կուլանտեսության գյուղատնտեսության հարկը հաշվելու անցնելը, անհրաժեշտ է պարզել՝

1. յենթակա՞ յե հարկման կուլանտեսությունը, թե վոչ.

ա) կա՞ն արդյոք կուլանտեսությունում այնպիսի անդամներ, վորոնք 1930 թ. անհատական տնտեսություններ յեղած ժամանակ, ազատված են յեղել հարկից, վորպես սակավազոր տնտեսություններ:

բ) ունի՞ արդյոք կոլտնտեսությունը 1930 թ. համեմատությամբ ավելացած ցանքի տարածություն, նոր մշակված խամ և խոպան հողեր, շաքարի ճակընդեղի ցանքեր, 1930 և 1931 թ. թ. բանջարանոցների համար հատկացված նոր հողամասեր:

գ) ունի՞ արդյոք կոլտնտեսությունը 1930 և 1931 թ. թ. նոր հիմնված դեղին ծխախոտի և մախորկայի պլանտացիաներ, կոճղահատված կամ մեղրորացված հողամասերում:

դ) հաշվետվության հիման վրա պարզել չերամպահուցությունից, մեղվաբուծությունից, ճագարաբուծությունից, թթանոցներից և ամեն տեսակի անասուններից ստացած յեկամուտները:

ե) նույնպես հաշվետվության հիման վրա պետք է պարզել այն յեկամուտները, վոլ ստացել է կոլտնտեսությունը կտավհատից, կանեփից և մյուս տեսնիկական մշակույթներից ու դյուղատնտեսության հատուկ ճյուղերից:

Վերջապես՝ մինչև կոլտնտեսության հարկը հաշվելը պետք է պարզել՝ չկա՞ն արդյոք կոլտնտեսությունում այնպիսի անդամներ, վորոնք հատուկ արտոնություններ են վայելուինչպես որինակ՝ զինվորականներ, շքանշաններով պարգևատրված անձինք, աշխատանք հերոսներ, ռազմականացված պահպանություններում, միլիցիայում և քրեյական հետախուզությունում ծառայող, ինչպես նա

կուլակային բուծությունից տուժած անձինք, կամ տեղափոխված կոլտնտեսություն չի՞ արդյոք:

Բոլոր թված հարցերը պարզելուց հետո, պետք է անցնել կոլտնտեսության ընդհանուր հարկվող յեկամուտը վորոշելուն և դրանից հետո միայն հաշվարկել հարկը:

Կոլտնտեսության նախնական ընդհանուր յեկամուտն առավելապես լրիվ չափով վորոշելու նպատակով, պետք է ամբողջությամբ ոգտադործվեն կոլտնտեսության արտադրական ծրագրերը, հաշվապահական մատյանները, ամբողջ հաշվետվությունը և ամեն տեսակի փաստաթղթերը, սովյալներն ու գրանցումները:

Ահհրաժեշտ է նկատի ունենալ, վոր ընդհանուր յեկամուտը պետք է վորոշվի մի ամբողջ տարվա համար այն, այն է 1931 թ. հունվարի մեկից մինչև 1931 թ. դեկտեմբերի 31-ը: Այդ պատճառով 1931 թ. նոյեմբերի մեկին կոտարվող նախնական յեկամուտները վորոշելու հաշիվների մեջ պետք է ցույց տալ վորոշե միայն այն յեկամուտները, վոր ստացված են մինչև նոյեմբերի մեկը, այլև այն յեկամուտները, վորոնք յենթադրվում են ստանալ մինչև տարվա վերջը, վորպես արդյունք արտադրական ծրագրի համեմատ կատարած տնտեսավարական գործունեյության:

Կոլտնտեսության ամբողջ ընդհանուր յեկամուտը վորոշելուց հետո պետք է սկսել

հարկվող յեկամտի գումարը վորոչելու աշխատանքները:

Առաջինը և հիմնականը, վոր անհրաժեշտ է կորտնտեսության ընդհանուր հարկվող յեկամուտը վորոչելու համար, այդ այն է, վոր խմացվի հացահատիկային ցանքի ընդհանուր յեկամտի գումարը:

Կորտնտեսության հացահատիկային ցանքի ընդհանուր յեկամուտը վորոչվում է հիմնական (հատիկ) և յերկրորդական (դարման և այլն) մթերքների ամբողջ բերքի արժեքի համեմատ, հաշվելով չրջանում սահմանված մթերման գներով: Այն մթերքները, վորոնք մթերման առարկա չեն հանդիսանում (դարման և այլն) և վորոնց վերարբերյալ գներ չեն սահմանված, գնահատվում են չրջգործկոմների կողմից վորոչված գներով:

Հենց վոր վորոչվում է հացահատիկային ցանքի վողջ ընդհանուր յեկամուտը, պետք է սահմանվի մեկ հեկտար հացահատիկային ցանքի յեկամուտը:

Դրա համար հարկավոր է հացահատիկային ցանքի վողջ ընդհանուր յեկամուտը բաժանել այդ ցանքի տարածության վրա: Ստացած գումարը և կկազմի մեկ հեկտար հացահատիկային ցանքի ընդհանուր յեկամուտը:

Որինակ՝ «Ընկ. Ստալինի անվան» կորտնտեսության արտադրական հաշվետվության համեմատ պարզվել է, վոր հացահատիկային

քնի ընդհանուր յեկամուտը կազմում է 18 զար ուերի: Այդ նույն հաշվետվությունից տեվում է, վոր հացահատիկային ցանքի տարածությունը կազմում է 200 հեկտ.: Մեկ հեկտրի ընդհանուր յեկամուտը վորոչելու համար հարկավոր է 18.000 ո. բաժանել 200-ի, վորը կկազմի 90 ո. ($18.000 : 200 = 90$): նազան տեխնիկական մշակույթներով, դատու ալգիներով, խաղողի ալգիներով, նջարանոցներով ու մյուս մշակույթներով 30 թ. համեմատությամբ ավելացած ցանդուրս գալուց հետո), զբաղեցրած է 65 տար:

Կտավհատի և կանեփի տակ կա 15 հեկտր:

Կերի արմատապտուղներով և ցանովի խոտով զբաղեցված է 20 հեկտար:

Աչքի առաջ ունենալով, վոր «Ընկ. Ստալին անվան» կորտնտեսությունում մեկ հեկտր հացահատիկային ցանքի ընդհանուր յեկամուտը հավասար է 90 ո. և հաշվի առնելով, ամեն մի հեկտար զանազան տեխնիկական կուլթների, պտղատու ալգինների, խաղողի իների, բանջարանոցների և այլ նման յսերի յեկամուտը հավասարեցված է հացահատիկային ցանքի ընդհանուր յեկամտին, ինքն տվյալ կոլխոզում 90 ուերլուն, ուն 65 հեկտար տեխնիկական մշակույթների ատուկ ճյուղերի յեկամուտը «Ընկ. Ստա-

լինի անվան» կոլխոզում կկազմի 5·950 (90×65=5950):

15 հեկտար կտավհատի և կանեփի ընդհանուր յեկամուտը, վորը հավասարեցված է հացահատիկային ցանքի ընդհանուր յեկամուտին, այսինքն՝ հեկտարը 45 ուրբուն, կազմի 675 ո. ($45 \times 15 = 675$):

20 հեկտար կերի արմատապտուղների ցանովի խոտերի ընդհանուր յեկամուտը, հավասարեցված է հացահատիկային ցանքի ընդհանուր յեկամուտին, այսինքն՝ հեկտարը 90 ուրբուն, կկազմի 1800 ո. ($90 \text{ ո.} \times 20 = 1800 \text{ ո.}$):

Այդպիսով «Ընկ. Ստալինի անվան» տնտեսության ամբողջ հարկվող յեկամուտ կազմում է՝

- 1) 200 հեկտար հացահատիկային ցանքից—հեկտարը 90 ո.= 1800
- 2) 65 հեկտար տեխնիկական մրչակույթներից և գյուղատնտեսության հատուկ ճյուղերից—հեկտարը 90 ո. = 595
- 3) 65 հեկտար կտավհատից և կանեփից—հեկտարը 45 ո. = 67
- 4) 20 հեկտար կերի արմատապտուղներից և ցանովի խոտերից—հեկտարը 90 ո. = 180

Ընդամենը՝ 2641

Յեթե «Ընկ. Ստալինի անվան» կոլտնտեսությունն ունի խոտհարքներ, ապա այդ յեկամուտի վրա պետք է ավելացնել նաև խոտհարքների ընդհանուր յեկամուտը: Յենթապետք, վոր այդ յեկամուտը կազմում է 1500 ուրբուն, այդպիսով «Ընկ. Ստալինի անվան» կոլտնտեսության գյուղատնտեսությունից ըստացած ընդհանուր հարկվող յեկամուտը նախահաշիվների համաձայն կազմում է 27·925 ուրբուն:

Յենթադրենք, վոր «Ընկ. Ստալինի անվան» կոլտնտեսությունն ունի կաթնատնտեսական ֆերմա և հանձնել է այդ ֆերմային 2500 ո. անասունների կեր: Այդ 2500 ուրբուն, որենքի համաձայն, պետք է դուրս գալ 27·925 ո. ընդհանուր հարկվող յեկամուտից և այդպիսով, այդ կոլտնտեսության հարկվող յեկամուտը կկազմի 25·425 ուրբուն:

Վերջապես՝ ասենք թե այդ կոլտնտեսություն են մտել 4 տնտեսություններ, վորոնք 1930 թվին, վորպես սակավագոր անհատական տնտեսություններ, ազատված են յեղել հարկից: Այդ դեպքում, այդ տնտեսությունների կողմից կոլխոզին հանձնած հողերի յեկամուտը պետք է հաշվել առանձին և այդ յեկամուտի յերեք քառորդ մասը (75 տոկոս) հանել կոլտնտեսության ընդհանուր յեկամուտից:

Յենթադրենք, վոր այդ տնտեսությունների կողմից կոլտնտեսությանը հանձնած հողե-

րի յեկամուտը կազմում է 1000 ո. : Այդ յեկամուտի յերեք քառորդը, այն է 750 ո. , հանվում է «Ընկ. Ստալինի անվան» կոլտնտեսութ

յան հարկի յենթակա յեն վոչ ընդհանուր յեկամուտից հանվում է այլ միայն նրա այն մասը, վորը մնում է կոլխոզին բոլոր արտադրական ծախքերից ստացած յեկամուտից, հաշվվում են՝

ա) հումքի, կիսաֆաբրիկատի, վառելիքի արժեքը, բ) բանվորական ուժի վաճառքի արժեքը, գ) բանվորական ուժի վաճառքի արժեքը, զ) ձեռնարկության համար

վճարած չրջանառության հարկի գումարը, ա) Սալայի կոլտնտեսություններում գյուղատնտեսական հարկի յենթակա յեն վոչ բոլոր տնտեսական յեկամուտները : Սալայի, գյուղատնտեսական հարկի յենթակա յե կոլտնտեսության վոչ-գյուղատնտեսական զբաղմունքներից ստացած վոչ թե վողջ ընդհանուր յեկամուտը, այլ միայն նրա այն մասը, վորը մնում է կոլխոզին բոլոր արտադրական ծախքերից ստացած վոչ թե վողջ ընդհանուր յեկամուտից, հաշվվում են՝

ա) հումքի, կիսաֆաբրիկատի, վառելիքի արժեքը, բ) բանվորական ուժի վաճառքի արժեքը, գ) բանվորական ուժի վաճառքի արժեքը, զ) ձեռնարկության համար

վոչ-գյուղատնտեսական զբաղմունքներից ստացած վոչ թե վողջ ընդհանուր յեկամուտից, հաշվվում են՝

ա) հումքի, կիսաֆաբրիկատի, վառելիքի արժեքը, բ) բանվորական ուժի վաճառքի արժեքը, գ) բանվորական ուժի վաճառքի արժեքը, զ) ձեռնարկության համար

նոցները կոլտնտեսականներին սպասարկելու
ինչպես նաև կողմնակի տնտեսություններին
համար աշխատելուց:

Այս հետևյալ ամբողջությամբ մտցվում
կոլտնտեսության ընդհանուր հարկվող յեկամ
մտի մեջ և գյուղհարկի յենթարկվում ա
հատկացումները, վորոնք կատարվում են կո
տնտեսությունից դուրս վոչ-գյուղատնտեսա
կան զբաղմունքներ ունեցող կոլտնտեսությ
անդամների կողմից, յեթե միայն այդ զբա
մունքները գյուղհարկից ազատ չեն:

Այդպիսով, յեթե «Ընկ. Ստալինի անվան»
կոլտնտեսությունն ունեցել է վոչ-գյուղատն
տեսական յեկամուտներ, յենթադրեմք՝ վերա
բողման արհեստանոցից 500 ո. և կոլտնտես
թյան անդամների կողմից դրսի զբաղմունքն
րի յեկամուտներից կատարված հատկացում
ներից 300 ո., ապա այդ գումարները մտցվո
ւն «Ընկ. Ստալինի անվան» կոլտնտեսությ
հարկվող յեկամտի մեջ, վորն ի վերջո կկազ
գյուղատնտեսությունից՝ 24.675 ո., վերան
բողման արհեստանոցից՝ 500 ո. և հատկա
ցումներից՝ 300 ո., իսկ ընդամենը՝ 25.475
ոուրի:

Գյուղատնտեսական և վոչ-գյուղատնտ
ական յեկամուտները վորոշելուց հետո, կո
տնտեսության ընդհանուր յեկամտից հա
վում են՝

ա) բոլոր հասարակական ֆոնդերի համ
կատարված հատկացումները.

բ) այն մասը, վորը բաժին է ընկնում
մի ր բանակայիններին ու արտոնություն
վայելելու իրավունք ունեցող մյուս ան
նց և ապա այդ մնացորդից արդեն հաշվվում
հարկը:

Յենթադրեմք, վոր «Ընկ. Ստալինի ան
ն» կոլտնտեսության հասարակական ֆոն
ն հատկացված գումարը հավասար է 1000
ուրի, իս այն մասը, վոր բաժին է ընկնում
մի ր բանակայիններին և այն անձանց, վո
նք արտոնություններ վայելելու իրավունք
են, կազմում է 200 ո.: Նախքան հարկը
շվելուն անցնելը, «Ընկ. Ստալինի անվան»
կոլտնտեսության վարչությունը 25.475 ո.
ըհանուր հարկվող յեկամտից հանում է 1000
և 200 ո. ու մնացած միայն 24.275 ոուրուց
շվում հարկը:

Հարկը հաշվվում է կոլտնտեսության հա
սար սահմանված յեկամտի յուրաքանչյուր
ուրուց 3 կոպեկ դրույքի հաշվով: Այդպիսով
«Ընկ. Ստալինի անվան» կոլտնտեսության
արկը կկազմի 728 ո. 25 կոպ. (3 կ. $\times$ 24.275
= 728 ո. 25 կոպ.):

Կոլտնտեսության վարչությունը վորոշե
վ կոլտնտեսության յեկամուտը և հաշվելով
արկը, վճարում է հաշվարկված հարկի 50%
նախնական հաշվարկված հարկի արդյունք
երն ուղարկում չրջգործկոմ, միաժամանակ
այսինքնով թե յերբ, վորքան և ուր է մուծված
արկը:

Շրջագործկոմը պարտավոր է, կոլտնտեսության վարչութիւն կողմից կատարած շիփների ճշտութեամբ ստուգել և անհրաժեշտութեան դեպքում, ուղղումներ կատարել

Կոլտնտեսութեանը, հաշվարկված համարում է յերկու ժամկետներում համարում—50 տոկոսը նոյեմբերի 1-ին և մնացած 50 տոկոսը դեկտեմբերի 15-ին:

Վերջապես հարկավոր է հիշել, վոր Կոլտնտեսութեանը կատարել է ցանքի, միութեան և բերքահավաքի արտադրական բազիրը, ապա հաշվարկված հարկից նա առնում է 10 տոկոս զեղչ: Այդ զեղչը կատարեն շրջագործկոմները:

1932 թ. փետրվարի 1-ից մինչև, կոլտնտեսութեանների վարչութիւնները տարել հաշվետվութեանների հիման վրա ներկայացնում են շրջագործկոմի ֆինրաժնին այն տնտեսութեանները, վորոնք անհրաժեշտ են 1933 հարկի վերջնական գումարը հաշվելու համար:

ԿՈՒՆՏԵՆՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶՀԱՆՐԱՅՆԱՅՎԱԾ ՄԱՍԻ ՀԱՐԿՈՒՄԸ

Զհանրայնացված յեկամտի աղբյուրներէն կոլտնտեսականները յենթակա միասնական գյուղատնտեսական հարկի:

Կոլտնտեսականների վրա տնտեսութեանը հանրայնացված մասի հարկը հաշվվում դաշտամշակութեան, մարգագործութեան

տեխնիկական մշակութեան, գյուղատնտեսութեան հատուկ ճյուղերի և վոչ-գյուղատնտեսական զբաղմունքների յեկամուտների համեմատ:

Սակայն կոլտնտեսականի վոչ-գյուղատնտեսական զբաղմունքից ստացած յեկամուտների այն մասը, վորը հատկացվում է կոլտնտեսութեանը, կոլտնտեսականի անհատական տնտեսութեան մեջ հարկի յենթակա չէ:

Բացի դրանից, այն դեպքում, յերբ կոլտնտեսութեան անդամը հաշվառման ժամանակ դադարել է այն գործով զբաղվելուց, վորից նա վոչ-գյուղատնտեսական յեկամուտներ և ստացել, գյուղհարկային հանձնաժողովը կարող է այդ յեկամուտը ազատել հարկումից:

Կենդանաբուծութեանից ստացված յեկամուտները հարկվում են միայն այն տնտեսութեաններում, վորոնք այնպիսի միատեղ հող մշակող ընկերութեանների անդամներ են, վորտեղ բանող անասուններն ու ինվենտարը չի հանրայնացված և այն ել անհատական տնտեսութեանների համար սահմանված նորմաների կիսի չափով, արդյունավետ անասունների նկատմամբ և լրիվ չափով՝ մյուս անասունների համար:

Իսկ անասունները և ինվենտարը հանրայնացված կոլտնտեսութեանների անդամ տնտեսութեաններին պատկանող մյուս բոլոր ա-

նասունները, ինչպես խոշորը, նույնպես և մանրը, լիովին ազատվում են հարկից:

Կենդանաբուծության վերաբերյալ այդ խոշոր արտոնությունների հետ միասին, նոր որենքով սահմանված են մի շարք վերին աստիճանի եյական արտոնություններ կոլտնտեսականների համար:

Նոր որենքով՝ չհանրայնացված տնտեսության մաս ունեցող վոչ բոլոր կոլտնտեսականներն են յենթակա հարկի: Նախ և առաջ բոլոր այն կոլտնտեսականները, վորոնք անցյալ տարի ազատվել են հարկից վորպես սակավագոր անհատական տնտեսություններ, այս տարի ևս պիտի ազատվեն հարկից և հետո այն կոլտնտեսականները, վորոնք անցյալ տարի վորպես անհատական տնտեսություններ հարկ են վճարել, այս տարի, գյուղհարկային հանձնաժողովների վորոշմամբ, կարող են ազատվել հարկից, յեթե հանձնաժողովները ճանաչեն նրանց վորպես սակավագոր տնտեսություններ:

Բացի այդ, կոլտնտեսականի անհատական տնտեսության չհանրայնացված ցանքի ամբողջ ավելացած տարածությունը 1930 թ. հա համեմատած՝ պիտի ազատվի հարկից:

Նմանապես գյուղհարկի յենթակա չեն կոլտնտեսականների կողմից ցանված խամ և խոպան հողերը այն դեպքերում, յերբ 1930 թվի համեմատությամբ դա կազմում է ավյալ տրնտեսության ընդհանուր ցանքի ավելացած տարածությունը, իսկ յեթե կոլտնտեսականն ունի

չհանրայնացված շաքարի ճակնդեղի ցանքի տարածություն, ապա այդպիսին միանգամայն ազատվում է հարկից:

Բացի այդ, ստորեվ բերվող տախտակի մեջ մատնանշված արտոնությունները տրվում են այն կոլտնտեսականների տնտեսություններին, վորոնց կազմի մեջ մտնում են՝

ա) ԽՍՀ Միության կամ դաշնակից հանրապետությունների մեկ կամ մի քանի շքանշաններով, կամ պատվավոր հեղափոխական գեներով պարգևատրվածները և աշխատանքի հերոսները.

բ) Ժամկետավոր (անընդհատ) կամ գերակետիկ ծառայության մեջ գտնվող կադրային հրամկազմի շարքային և կրտսեր զինվորականները, հաշված նաև 1931 թ. աշնանը զորակոչվածներին.

գ) կադրային և պահեստում (րեզերվ) գտնվող միջին, ավագ և բարձր հրամկազմի զինվորականները.

դ) սահմանված հավաքներին, նաև նախագորակոչային կամ արտագորակոչային պարապմունքները ղեկավարելու համար վորպես հրահանգիչներ կանչված՝ յերկարատև արձակուրդում, յերկրային մասերի փոփոխական կազմում և պահեստում գտնվող՝ միջին, ավագ և բարձր հրամկազմին պատկանող անձինք.

ե) կրտսեր հրամանատարական կազմի զինվորականները, վորոնք յերկարատև արձակուրդից փոխադրված են յերկրային մասերի փոփոխական կազմի մեջ.

դ) նախկին կարմիր գվարդիականները և կարմիր պարտիզանները.

է) հաշմանդամութեան առաջին, յերկրորդ և յերրորդ խմբերին պատկանող պատերազմի և աշխատանքի հաշմանդամները.

ը) ռազմականցված պահպանութիւններում (նույն թվում և ռազմականացված հրդեհային պահպանութիւնում) ծառայող անձինք.

թ) միլիցիայի վարչական և շարքային կազմում, ինչպէս նաև քրեական հետախուզութեան վարչական և ակտիվի կազմի մեջ գտնվող անձինք:

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՂՅՈՒՍԱԿԸ

Տնտեսութեան համար սահմանված հարկի դումարը	Ձեզ և արվում տոկոսներով (հարկից)	
	Յեթե տնտեսութեան մեջ կան այլ աշխատողներ	Յեթե տնտեսութեան մեջ կան այլ աշխատողներ
Մինչև 10 ա.	100 %	100 %
» 10 ա. ավելի մինչև 15 ա.	75 »	90 »
» 15 ա. » » 20 ա.	50 »	75 »
» 20 ա. » » 30 ա.	35 »	50 »
» 30 ա. » » 50 ա.	25 »	35 »
» 50 ա. » » 75 ա.	15 »	25 »
» 75 ա. » » 100 ա.	5 »	10 »
» 100 ա. բարձր	5 »	5 »

Դրա հետ միասին բոլոր թված անձինք մտցվում են տնտեսութեան չնչերի կազմի մեջ:

Այն տնտեսութիւններում, վորոնց կազմի մեջ կան զինվորականներ, կամ պահեստի գրնապարտներ, վորոնք կանչված են նրանց համար սահմանված ուսուցման և հավաքների, հարկի այն մասը, վորի վճարման ժամկետը լրանում է ուսուցման և հավաքի ժամանակամիջոցում, հետաձգվում է այդ անձանց վերադառնալուց հետո մեկ ամիս ժամանակով:

Այդ ժամանակի համար տույժ չի գանձվում:

Հարկից միանգամայն ազատվում են այն կոլտնտեսականները, վորոնց ընտանիքի կազմի մեջ կան այնպիսի անձինք, վորոնք պայմանագրեր են կնքել ածխային արդյունաբերության ստորերկրյա աշխատանքներ կատարելու կամ ինքնամարացվել են այդ արդյունաբերությանը, մեկ տարուց վոչ պակաս ժամանակով:

Տեղավիժվող կոլտնտեսութիւնների անդամների տնտեսութիւնները հարկից ազատվում են նույնքան ժամանակով, վորքան ժամանակով ազատվում են հենց նույն տեղավիժվող կոլտնտեսութիւնները:

Տարերային աղետներից տուժած կոլտնտեսութեան անդամների տնտեսութիւնները դուրսհարկային հանձնաժողովների վորոշմամբ ազատվում են հարկից լիովին կամ մասնակի չափերով, նայած տնտեսութեան կրած վնասին և տնտեսութեան կարողութեանը:

Այն տնտեսութիւնները, վորոնց կազմի մէջ կան կուլակութեան դէմ կատարած յետադարձութիւնների համար կուլակների կողմից սպանված անձանց այրիներ և անչափահաս գավակներ, ազատվում են հարկից այդ անձանց մահից հետո 5 տարի շարունակ, յետո՛ւ նույնիսկ տնտեսութեան մէջ կան ուրիշ աշխատողներ անդամներ:

Այն տնտեսութիւնները, վոր պատկանում են իրենց պարտականութիւնների կատարման միջոցին կամ կատարման հետեւանքով սպանված անտառային աշխատողների այրիներին և անչափահաս գավակներին, ազատվում են հարկից 5 տարի շարունակ, այդ աշխատողներին մահվանից հետո:

Իրենց հոգատարութեան կամ խնամակալութեան տակ վորքեր և նրանց գույքերն ընդունած անձանց տնտեսութիւնները, հողատարութիւն և խնամակալութիւն սահմանելու որից յետո՛ւ տարի շարունակ ազատվում են խնամարկյալների բաժին հողամասերի և նրանց պատկանող անասունների յեկամուտների հարկից:

Վորքերը մտնում են խնամակալի կամ հողատարի տնտեսութեան շնչերի թվի մէջ:

Այս արտոնութիւնները կիրառվում են միայն այն դեպքերում, յերբ խնամակալները կամ հողատարները վորքերի հետ միասին են սպրում և միատեղ տնտեսութիւն վարում:

Գյուղացիական ծխերի լրացուցիչ հողամասերը, յետո՛ւ հատկացվում են կուլտեսականների տնտեսութիւններին գյուղատնտեսական աշխատանքի պատրաստելու նպատակով մանկատներից ընդունած սաների համար, ազատվում են հարկից, այդ հողամասերը հատկացնելուց հետո՛ւ յերեք տարի շարունակ:

Կոտնտեսականների վրա հարկը հաշվվում է հետեւյալ կարգով՝

Կոտնտեսականների չհանրայնացված յեկմանին և տնտեսութեան կարողութեանը:

(Աղյուսակը տես էջ 36)

Որինակ՝ յետո՛ւ կոտնտեսականը չհանրայնացված տնտեսութեան մասից ունի 350 ո. գումարով յեկամուտ, ապա նա պետք է վճարի միասնական գյուղատնտեսական հարկ տասըին 50 ո. յեկամտի յուրաքանչյուր ուրլուց 4 կոպեկ, այսինքն 2 ո. ($4 \text{ կ.} \times 50 = 2 \text{ ո.}$): 50 ո. ավելի մինչեւ 100 ո. ավելցուկի յուրաքանչյուր ուրլուց այսինքն ավելցուկ 50 ո. յեկամտի ամեն ուրլուց 5 կոպ., կամ 2-50 կ. ($5 \text{ կ.} \times 50 = 2 \text{ ո.}$ 50 կ.): 100 ո. ավելի մինչեւ 150 ո. ավելցուկի, այսինքն հետեւյալ 50 ո. ամեն ուրլուց 8 կոպ., վորը կկազմի 4 ուրլուց ($8 \text{ կ.} \times 50 = 4 \text{ ո.}$): 150 ո. ավելի մինչեւ 200 ո. այսինքն հետեւյալ 50 ո. ամեն ուրլուց 10 կ., վորը կկազմի 5 ո. ($10 \text{ կ.} \times 50 = 5 \text{ ո.}$): 200 ո. ավելի, մինչեւ 300 ո., այսինքն հետեւյալ

Առաջին 50 ուղղու յուրաքանչյուր ուղղուց գանձվում է 4 կոպ.			
50 ռ. ավելի մինչև 100 ռ. ավելցուկի յուրաք. ուղք. գանձվում է .	5	»	»
100 ռ. ավելի » 150 ռ.	8	»	»
150 ռ. » 200 ռ.	10	»	»
200 ռ. » 300 ռ.	13	»	»
300 ռ. » 400 ռ.	17	»	»
400 ռ. » 500 ռ.	22	»	»
500 ռ. » 700 ռ.	27	»	»
700 ռ. » —	30	»	»

100 ռ. ամեն ուղղուց 13 կոպ., վորը կկազմի 13 ռ. (13 կ. $\times$ 100 = 13 ռ.): Յեւ վերջապես

100 ռ. ավելի մինչև 350 ռ., այսինքն 50 ռ. վելցուկի ամեն ուղղուց 17 կոպ., վորը կազմի 8 ռ. 50 կ. ($17 \times 50 = 8$ ռ. 50 կ.):

Կողտնտեսական միասնական գյուղատնտեսական հարկը վճարում է այն ժամկետներում, վորոնք սահմանված են անհատական տնտեսությունների համար: Այդ ժամկետները սահմանվում են համապատասխան հանրապետության ժողկոմխորհի վորոշմամբ:

ՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱՐՇԽԱՏԱՎՈՐԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՐԿՈՒՄԸ

Հարկավոր է հիշել, վոր միասնական գյուղատնտեսական հարկի յենթակա յեն, գյուղական վայրերում բնակվող վոչ բոլոր անհատական տնտեսությունները: Միասնական գյուղատնտեսական հարկի յենթարկվում են միայն ին անհատական տնտեսությունները, վորոնք աղվում են գյուղատնտեսությամբ: Դրա տ միասին գյուղատնտեսությամբ զբաղվող համարվում այն տնտեսությունները, վորոնք գյուղատնտեսական ոգտագործման համար հողեր ունեն:

Յեթ տնտեսությունը հող չունի, ապա միասնական գյուղատնտեսական հարկի կարեւոր յեն յենթարկել նրան միայն այն դեպքում, վոր գյուղատնտեսությունից ստացած հարկավոր յեկամուտը, առանց վորեն արտոնություն առու, 30 ռ. ավելի յեն: Սակայն միայն մի

գլուխ խոշոր անասունի (կովի) առկա թյունը տնտեսության մեջ, յեթե այդ ասունի նորման նույնիսկ 30 ո. ավելի յե, հան հարկի յենթակա չե հետեվյալ անձանց չի ծառայում նրան գյուղհարկի յենթարկելը խառնալարձը. Միայն բացառիկ դեպքերում, (որինակ, յ) գյուղատնտեսական բանվորները (բացատնտեսությունը ունի վոչ աշխատավորանությամբ վորակյալները): Գյուղատնտեսական յեկամուտներ), գյուղհարկային հանձնարան բանվոր են համարվում նաև գյուղական զովը կարող ե գյուղհարկի յենթարկել յայրերում աշխատող տնային աշխատավոր 30 ո. պակաս գյուղատնտեսական յեկամուտները և հովիվները. ունեցող տնտեսություններին:

ԻՆՉՆ Ե ՅԵՆԹԱՐԿՎՈՒՄ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՀԱՐԿԻ

Գյուղատնտեսական հարկ վերցվում ե մեն մի առանձին տնտեսությունից, համաձայն իր այն բոլոր յեկամուտների, վոր ստացվում են՝ փողով և թե բնարբերքով հետևադրյուններից. ա) դաշտամշակությունից, դանազան տեսակի խոտհարքներից, գ) գյուղատնտեսական հատուկ ճյուղերից, այսինքն բանջարաբուծությունից, բամբակագործությունից, ալգեգործությունից, ծխախոտ գործությունից, պարտիզպանությունից (այլն), դ) ամեն տեսակի անասուններից, բայց խոզերից. ե) վոչ-գյուղատնտեսական զբաղմունքներից (աշխատավարձից, արհեստագործական, տնայնագործական և այլ զբաղմունքներից):

Սակայն գյուղատնտեսական հարկի

ակա յեն վոչ բոլոր վոչ-գյուղատնտեսական տնտեսները:

Այս տարի միասնական գյուղատնտեսական հարկի յենթակա չե հետեվյալ անձանց յառաջարձը.

բ) շրջանային գործադիր կոմիտեների և գյուղական խորհուրդների անդամների, ինչպես նաև բոլոր գյուղական վայրերում գրող և պետական կամ տեղական բյուջեյով աշխատող հիմնարկությունների, բանվորների ծառայողների.

գ) փոխադարձ ոգնության գյուղացիական ընկերությունների կոմիտեներում, նրանց ամապատասխանող կազմակերպություններում և գյուղական ստորին կոոպերատիվներում ընտրովի պաշտոններ վարող անձանց: Գյուղական ստորին արհեստագործական կոոպերատիվներում վարած ընտրովի պաշտոններում և միասնական գյուղատնտեսական հարկի միայն այն դեպքում, յերբ ընտրովի անդամները տվյալ կոոպերատիվում, բացի ընտրովի պաշտոնի համար ստացվող աշխատավարձից, յեկամուտ չունեն.

դ) ավանդային կոոպերատիվ կազմակերպչների.

ե) ավանդային կոոպերատիվ կազմակերպչների.

ե) շրջանային գյուղատնտեսների ու գտեխնիկների, կոլլեկտիվ և խորհրդային տնտեսություններում և կոոպերատիվ կազմակերպություններում աշխատող գյուղատնտեսների, զոտտեխնիկների, նրանց ոգնակաճան և հակիչ ասիստենտների.

զ) անտառապետների և նրանց ոգնակների, անտառապահների և անտառային հակների, գյուղական վայրերում և բանվորական ավաններում աշխատող շրջկոլտնտեսության բանվորների և ծառայողների:

Բացի դրանից միասնական գյուղատնտեսական հարկի յենթակա չեն՝

- 1) պարհակի կարգով կատարած աշխատանքի համար ստացվող վարձատրությունները.
- 2) գրականագիտական վաստակները.
- 3) Բանվորա-գյուղացիական կարմիր

նաև գինվորականների, մեխիցիայի վարձարժեքի և շարժային, ինչպես նաև քրեական տախուղություն վարչական և ակտիվի կազմակերպությունների բոլոր տեսակի բաղարարությունները.

4) պետական հիմնարկներից ստացված կենսաթոշակները.

Վերջապես՝ միասնական գյուղատնտեսական հարկից ազատվում են սովորողների ծախսերը և՝ ամեն տեսակի ոգնությունը գրամով և թե բնաբերքով, վորը ստանում տնտեսությունը հիմնարկություններից, կարող մեկերպություններից և մասնավոր անձերից

ՆՁՊԵՍ Ե ՀԱՐԿՎՈՒՄ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՎՈՐԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՅԵԿԱՄՈՒՏԸ

1. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

Անհատական աշխատավորական տնտեսությունների գաշտամշակութային, մարդագործության, անտանարուծության, բանջարաբուծության, պարտիզպանության, ծխախոտաբուծության և մյուս գյուղատնտեսական հատուկ ճյուղերի յեկամուտները վորոշվում են կամտարբերության նորմաներով, վոր սահմանում են հանրապետությունների ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդները, ամեն աշխույթի և ամեն տեսակ անասունի վերաբերյալ:

Յեկամտարբերության նորմաները միշտ ելվելի պակաս են սահմանվում, քան իրոք կատարողը և յեկամուտ տալ այդ աղբյուրը: Դա նրա համար ե արվում, վոր նույնիսկ պատահաբար վելի հարկ չգրվի աշխատավորական տնտեսությունների վրա:

Որինակ՝ մեզ մոտ Անդրկովկասում մեկ կտար հացահատիկային ցանքի նորման սահմանված ե 52 ո. խոտհարքի նորման 18 ո., լավի նորման 15 ո. 50 կ., վոշխարի նորման ո. և այլն: Ամեն մի գյուղացի յեկ / գիտի, որ մի հեկտար ցանքի իսկական յեկամուտը 2 ո. ավելի յե: Գյուղացին լավ գիտի նաև, որ մի հեկտար ցանքի իսկական յեկամուտը

տարեկան 15 ռ. 50 կ. շատ ավելի յեկամ
ե տալիս տնտեսութեանը: Նույնը վերա
րում է վոչխարներին, մյուս անասունն
և ուրիշ մշակույթներին:

Ամեն մի աղբյուրից ստացվող յեկամու
վորոշված նորմաներով հաշվվում է առանձ
հետո բոլորը գումարվում և այսպիսով ստ
վում է տնտեսութեան յեկամտի ընդհան
գումարը, վորը և յենթարկվում է գյուղ
տնտեսական հարկի: Յեկամտի այդ ընդ
նուր գումարը կոչվում է հարկվող յեկամու

Որինակ՝ մի տնտեսութեան ունի 2 հ
տար ցանք, կես հեկտար այգի, 1 հեկտ
խոտհարք, 1 կով, 2 յեղ և 20 վոչխար:

Յենթադրենք թե այն չըջանում, վորտ
դանվում է այդ տնտեսութեանը, յեկամու
բերութեան նորմաները վորոշված են այսպիսով

1 հեկտար ցանքի համար . . .	60 ռ.
1 » այգի » . . .	380 ռ.
1 » խոտհարքի » . . .	20 ռ.
1 գլ. յեղան համար . . .	16 ռ.
1 գլ. կովի համար . . .	17 ռ.
1 գլ. վոչխարի համար . . .	3 ռ.

Այդ տնտեսութեան ընդհանուր յեկամու
տը վորոշելու համար, խոտհարքի, ցանք
այգու հեկտարների և անասունների թվեր
պետք է բազմապատկել վորոշված համապա
տասխան նորմաներով: Այսպիսով կստացվի

2 հեկտար ցանք	×	60 ռ. =	120 ռ.
0,5 » այգի	×	380 ռ. =	190 ռ.
1 հեկտար խոտհարք	×	20 ռ. =	20 ռ.
2 գլ. յեղ	×	16 ռ. =	32 ռ.
1 գլ. կով	×	17 ռ. =	17 ռ.
20 գլ. վոչխար . . .	×	3 ռ. =	60 ռ.

տնտեսութեան ընդհանուր յեկամուտը կազ
մում է 439 ռուբլի:

ՎՈՁ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՍՏԱԿՆԵՐԻՑ

ա) աշխատավարձից ստացած յեկամուտը.

Այն յեկամուտը, վոր տնտեսութեանն
տանում է աշխատավարձից, հարկվում է
ույն կարգով, ինչ վոր անցյալ տարի յեր:
թե ընտանիքի անդամների մեկն ապրում է
յուղական տնտեսութեանից դուրս և ծառա
ում է մի հիմնարկութեան մեջ, կամ գործա
անում, նրա ստացած աշխատավարձի միայն
0 տոկոսն է մտցվում այդ տնտեսութեան
յուս աղբյուրներից ստացված յեկամտի մեջ
գյուղահարկի յենթարկվում:

Որինակ՝ գյուղացիական տնտեսութեան
անդամներից մեկն ապրում է քաղաքում, ծա
այում է վորեւէ կոմիսարիատում և տարեկան
400 ռ. ստանում: Այդ գյուղացիական տըն
տեսութեան ընդհանուր յեկամուտը վորոշելիս,
յուս աղբյուրների հետ պիտի հաշվել նաև
այդ ծառայողի տարվա ուժիկի (2400 ռ.) 10

տողոսը, այսինքն՝ 240 ո. այլ վոչ թե ամբողջ
2400 ուղբին:

Իսկ յեթե ծառայողը մշտապես իր տը
տեսութեան մեջ է ապրում, այդ դեպքում
հարկման է յենթարկվում նրա աշխատավարձ
վոչ թե 10, այլ 15 տողոսը, այսինքն՝ ներկ
դեպքում՝ 360 ուղբի:

բ) Դրսի գրադմունքներից ստացած յեկա
մուտք.

Մեզ մոտ, Անդրկովկասում, շատ է տա
րածված տնտեսութեանից դուրս աշխատանք
կատարելը:

Տնտեսութեանից դուրս կատարվող աշ
խատանքը յերկու տեսակի յէ լինում: Մեկ
վոր դյուղացիական տնտեսութեան անդամ
գնում է աշխատանքի, վարձվում է և աշխա
տում է ուրիշի նյութեղենով և ուրիշի գոր
ծիքներով վորպես արհեստավոր: Այդ դեպ
քում, հարկվում է նրա աշխատավարձի 20
տողոսը:

Տնտեսութեանից դուրս կատարվող աշ
խատանքի մի տեսակն էլ այն է, յերբ տնտե
սութեան անդամը գնում է և աշխատում վոչ
թե վարձով, այլ մասամբ իր նյութեղենով և
իր գործիքներով: Որինակ՝ ներկարարը գը
նում է քաղաք կամ ուրիշ վայր, աշխատում
է այնտեղ իր նյութեղենով, իր գործիքներով
և կատարած վորոշ աշխատանքի համար վո
րոշ վարձատրութեան ստանում:

Այս դեպքում նա համարվում է դրսում
վոչ վարձու աշխատանք կատարող: Այդպիսի
դրսի աշխատավորի յեկամտից հարկի յէ յեն
թարկվում 40 տողոսը:

գ) Տնայնագործութեանից, արհեստնե
րից և այլ վոչ-գյուղատնտեսական գրադ
մունքներից ստացած յեկամուտները.

Տնայնագործութեանից և արհեստներից
ստացած յեկամուտները, ինչպես և այլ վոչ-
գյուղատնտեսական աշխատանքից ստացած
յեկամուտը (որինակ՝ փոխադրական արհես
տից, անտառային աշխատանքներից, աղատ
պրոֆեսիաներով պարապող անձանց յեկա
մուտները, գյուղատնտեսական մեքենաները
վարձով տալուց ստացած յեկամուտները և
այլն), առանց վարձու աշխատանք գործադը
րելու, մտցվում է տնտեսութեան հարկվող
յեկամտի մեջ 50 տողոսի չափով:

Սակայն այդ յեկամուտն ընդհանուր յե
կամտի մեջ մտցնելուց առաջ, պետք է վորո
շել նրա չափը: Դրա համար դյուղխորհուրդը
վորոշում է, տնայնագործը կամ արհեստա
վորը տարեկան վորքան յեկամուտ են և ստա
նում այդ զբաղմունքից: Այդ չափը ճիշտ վո
րոշելու համար հարցաքննվում են՝ ինքը
րարհեստավորը կամ տնայնագործը, նրա հա
րկմանները և այդ գործին ծանոթ մարդիկ:
Ընդհանուր յեկամուտը վորոշելուց հե
տո, պետք է դուրս դալ այն ծախսը, վոր կապ

ված ե տվյալ արհեստի կամ զբաղմունքի հետ:
Որինակ՝ վառելանյութի և յերկաթի արժեքը,
չենքի վարձ (գարբինների համար) կամ թե՛
անասունների կերի արժեքը, սայլի կամ ֆուր-
գոնի նորոգման ծախսը (փոխադրական ար-
հեստով պարապողների համար) կամ թե
կոշկակարի ծախսերը՝ ապրանք գնելու, չենք
վարձելու համար և այլն:

Ընդհանուր յեկամտից այս բոլոր ծախ-
սերը դուրս գալուց հետո, ինչ վոր մնում է,
դա այն գումարն է, վոր պիտի նկատի ունե-
նալ գյուղհարկի յենթարկելու ժամանակ:
Յեւ չենց այդ մնացորդի 50 տոկոսն է, վոր
պիտի հաշվել տնտեսության ընդհանուր յե-
կամտի մեջ, գյուղհարկով հարկելու համար:

Որինակ՝ գյուղացին շարապում է գյու-
ղատնտեսությամբ և միաժամանակ ունի
չստի արհեստանոց: Տարվա մեջ նա պատրաս-
տել է 320 զույգ չուստ: Չստերի զույգը նա
ծախել է 7 դուրլի: Այդպիսով նրա ընդհանուր
յեկամուտը կկազմի 2240 դուրլի ($7 \times 320 =$
2240):

Այդ յեկամտից հարկավոր է դուրս գալ
բոլոր այն ծախսերը, վորոնք կապված են
չստերը կարելու հետ, այն է՝ նյութերի արժե-
քը, չենքի վարձը:

Յենթադրենք, վոր մի գոյգ չստի համար
գնած նյութի արժեքը, հաշվելով տեղական
միջին գներով, վորոշված է 3 ա.: Այդպիսով

ամբողջ նյութը նրա վրա նստել է 960 ա.
(3 ա. $\times$ 320 = 960 ա.):

Չստի արհեստանոցի մեկ տարվա չենքի
վարձը կազմել է 180 դուրլի:

Ուրեմն այդ տնտեսության բոլոր ծախ-
սերը կազմել են 1140 ա. (960 ա. + 180 ա. =
1140):

Այսպիսով՝ չստի արհեստանոցի յեկամու-
տը, վորը պիտի նկատի ունենալ գյուղհարկի
յենթարկելու ժամանակ, կազմել է 1100 ա.
(2240 ա. — 1140 ա. = 1100 ա.):

Ահա չենց այդ 1100 դուրլու 50 տոկոսն է,
այսինքն 550 ա. (1100 դուրլու 50 տոկոսը
կազմում 550 ա.), վոր պետք է մտցվի տնտե-
սության հարկվող յեկամտի մեջ, վորպես
չստի արհեստանոցից ստացած յեկամուտ:

Միաժամանակ հարկավոր է հիշել, վոր
վարձու աշխատանք չկիրառող կոոպերացված
տնայնագործների և արհեստագործների հա-
մար այդ ձևով վորոշված յեկամուտը պա-
կասեցվում է մեկ քառորդի չափով: Այս ար-
տոնությունը տարածվում է միայն այն տնայ-
նագործների և արհեստավորների վրա, վո-
րոնք կոոպերատիվ ցանցի մեջ մտնող ընկե-
րությունների անդամներն են:

Դ) ԿՈՆՏՐԱԿՏԱՑԻԱՅԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐ ՅԵՎ ՊԼԱՆԱՅԻՆ ՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՉՍՏԱՑԱԾ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱՅԵՎ ԿՈՆՏՐԱԿՏԱՑԻԱՅԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐ ՉԿՆՔԱԾ ՅԵՎ ՊԼԱՆԱՅԻՆ ՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՉՍՏԱՑԱԾ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐ ՎԱՃԱՌԵԼՈՒՅ ՍՏԱՅՎՈՂ ՅԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻՅ

Ընթացիկ տարում առաջին անգամն է, վոր անհատական տնտեսությունների՝ մասնավոր չուկայում գյուղատնտեսական մթերքները բարձր գներով վաճառելուց ստացած յեկամուտները յենթարկվելու յեն հարկման բոլոր այն տնտեսություններում, վորոնց այդ յեկամուտները 1930 թ. բերքահավաքից սկսած մինչև 1931 թ. գյուղհարկի հաշվառումը 75 ռ. գերազանցել են: Դրա հետ միասին մասնավոր չուկայում վաճառելուց ստացած հարկի յենթակա յեկամուտ է համարվում վոչ թե վաճառված մթերքի ամբողջ արժեքը, այլ միայն տարբերությունը, վոր ստացվել է պլանային մթերման ու մասնավոր չուկայի գների միջև գոյություն ունեցող տարբերության չափանքով:

Սակայն գյուղատնտեսական մթերքները մասնավոր չուկայում վաճառելուց ստացած վոչ բոլոր յեկամուտներն են հարկի յենթակա:

Այն յեկամուտները, վոր ստացել են տնտեսությունները այնպիսի մթերքների վաճառելուց, վորոնց նկատմամբ նրանք ունեցել են և լրիվ չափով կատարել են 1930-31 թ. մթերման կամ պանիայի ընթացքում պլանային առաջադրությունները (կոնտրակտացիայի կարգով, պլանային առաջադրության կամ կամավոր պարտավորության կարգով), ազատվում են հարկումից:

Այն յեկամուտները, վոր ստացել են տնտեսությունները այնպիսի մթերքների վաճառելուց, վորոնց նկատմամբ նրանք պարտականություններ չեն ունեցել, պետք է հաշվի առնվեն բոլոր տնտեսություններում, նույն թվում և այն տնտեսություններում, վորոնք՝ վոչ մի մթերքի վերաբերյալ բոլորովին պարտավորություններ չեն ունեցել:

Կոլտնտեսականների տնտեսություններում այն յեկամուտները, վոր ստացվել են գյուղատնտեսական մթերքները մասնավոր չուկայում վաճառելուց, հաշվառման յենթակա չեն և չեն հարկվում:

Պարզ լինելու համար, բերենք մի քանի որինակներ.

Որինակ 1. — տնտեսությունը առաջգրություն է ստացել 20 փութ ցորեն և 20 փութ գարի հանձնելու վերաբերյալ: Տնտեսությունը այդ յերկու առաջադրություններն էլ լրիվ կատարել է: Այդ նույն տնտեսությունը 1930

թ. բերքահավաքից հետո մինչև 1931 թ. մայիս մասնավոր շուկայում վաճառել է 10 փ. ցորեն և դարի:

Վորովհետև տնտեսությունը ցորենի և դարու վերաբերյալ առաջադրությունները լըրիվ կատարել է, ուրեմն մասնավոր շուկայում վաճառած 10 փութ ցորենի և 15 փութ դարու յեկամուտները հաշվառման և հարկման յենթակա չեն:

Որինակ 2.— Տնտեսությունը 40 փութ յեզիպտացորենի (սիմինդրի) առաջադրություն է ունեցել: Այդ առաջադրությունը նա կատարել է միայն կիսի չափով: Իսկ մասնավոր շուկայում այդ տնտեսությունը վաճառել է 15 փութ յեզիպտացորեն: Վորովհետև յեզիպտացորենի վերաբերյալ այդ տնտեսությունը իր առաջադրությունը չի կատարել, ուստի այդ 15 փ. յեզիպտացորենի մասնավոր շուկայի և պլանային-մթերման գների տարբերությունը, վոր ստացվել է մասնավոր շուկայում վաճառելուց, յենթակա յե հաշվառման և դյուղհարկով պիտի հարկվի:

Որինակ 3.— Տնտեսությունը վոչ մի առաջադրություն չի ունեցել: Մասնավոր շուկայում վաճառել է 100 ուրլու լորի, 200 ո. վարունգ և 150 ո. պամիդոր: Վորովհետև այդ մթերքների վերաբերմամբ տնտեսությունը առաջադրություն չի ունեցել, ապա վարունգի, լորու և պամիդորի մասնավոր շուկայի և պլանային մթերման գների վողջ տար-

բերությունը պետք է հաշվի առնվի և հարկվի դյուղհարկով:

Որինակ 4.— Տնտեսությունը առաջադրություն է ստացել 20 փ. ցորեն և 40 փ. կարտոֆիլ հանձնելու վերաբերյալ: Այդ յերկու պարտականությունները տնտեսությունը կատարել է լիովին: Բացի այդ, մասնավոր շուկայում նա վաճառել է 5 փ. ցորեն, վորից ստացել է շուկայի պլանային-մթերման գների տարբերությունը -60 ո., 10 փ. կարտոֆիլ, վորից ստացել է շուկայի և պլանային մթերման գների տարբերությունը -60 ո., մի կով, ման գների տարբերությունը -60 ո., մի կով, վորից ստացել է 150 ո. տարբերություն և 10 վոչխար, վորից ստացել է 200 ո. տարբերություն: Վորովհետև տնտեսությունը ցորենի և կարտոֆիլի նկատմամբ առաջադրությունը լրիվ կատարել է, ապա ցորենը վաճառելուց ստացած 50 ո. տարբերությունը և կարտոֆիլը վաճառելուց ստացած 60 ո. տարբերությունը հաշվի չի առնվում և չի հարկվում: Մյուս յեկամտի տարբերությունը (կովը վաճառելուց 150 ո. և վոչխար վաճառելուց 200 ո.) հաշվի յե առնվում և հարկվում:

Որինակ 5.— 1930 թ. դարնանար, տնտեսությունը, կոնտրակտացիայի պայմանագրի համաձայն, պարտավորվել է հանձնել բամբակի ամբողջ բերքը: Այդ պարտականությունը տնտեսությունը կատարել է լիովին: Ուրիշ առաջադրություններ տնտեսությունը չի ըստացել: Այդ նույն տնտեսությունը 1930 թ.

բերքահավաքից սկսած մինչեւ 1931 թ. մայիսը մասնավոր շուկայում վաճառել ե վարունգ և պամիդոր, վորից ստացել ե շուկայի և պլանային-մթերումների գների տարբերություն 70 ռուբլի: Վորովհետեւ մասնավոր շուկայում վարունգը և պամիդորը վաճառվելուց ստացած յեկամուտը (70 ռ.) որենքով սահմանված չափից 75 ռ. պակաս ե, ապա այդ յեկամուտը չի հարկվում:

Գյուղատնտեսական մթերքները մասնավոր շուկայում վաճառելուց յեկամուտ ստացող տնտեսությունները հայտարերելու և ամեն մի մթերքից ստացած յեկամտի չափը վորոշելու բոլոր աշխատանքները կատարում են գյուղ հարկային հանձնաժողովները: Դրա համար գյուղհարկային հանձնաժողովը վերանայում ե գյուղացուցակը և հայտարերում մասնավոր շուկայում գյուղատնտեսական մթերքները վաճառելուց յեկամուտ ստացած տնտեսությունները ու կազմում ցուցակ այն տնտեսությունների, վորոնց մասնավոր շուկայում այդ մթերքները վաճառելուց յեկամուտը 75 ռ. ամեջ յե:

Ցուցակը կազմելուց հետո գյուղհարկային հանձնաժողովը անցնում ե ամեն մի տնտեսության յեկամտի չափը վորոշելուն: Դրա համար հարցաքննվում են ինչպես հարկատուն, նույնպես և նրա համագյուղացիները:

Պետք ե հիշել, վոր ինչպես ցուցակը կազմելը նույնպես և յեկամտի չափը վորոշելու

աշխատանքներին գյուղհարկային հանձնաժողովը անպայման մասնակից ե անում չքավորությունը, կոլտնտեսականներին և ակտիվ միջակներին:

Այդ ձևով կազմված ցուցակները վերջնականապես հաստատվում են շրջանային հարկային հանձնաժողովի կողմից:

Սակայն մասնավոր շուկայում գյուղատնտեսական մթերքները վաճառելուց ստացած յեկամուտները մտցվում են հարկվող յեկամտի մեջ, տնտեսության մյուս հարկվող յեկամուտների 50 տոկոսից վոչ ամելի չափով:

Այդպիսով, յեթե տնտեսության մասնավոր շուկայում մթերքների վաճառքի հաշվի վոր շուկայում մթերքների վաճառքի հաշված յեկամուտը, տնտեսության ընդհանուր կարգով հաշված մյուս հարկվող յեկամտի կիսից ամելի լինի, ապա տնտեսության հարկվող յեկամտի մեջ մտցվում ե մասնավոր շուկայում մթերքների վաճառքի հաշվի առնված յեկամտի վոչ թե ամբողջ գումարը, այլ միայն մի մասը, վորը հավասար ե լինելու ընդհանուր կարգով հաշված հարկվող յեկամտի կիսին:

Որինակ՝ տնտեսության նորմաներով հաշված գյուղատնտեսական յեկամուտը կազմում ե 300 ռ., վոչ գյուղատնտեսական զբաղմունքներից ստացած հարկվող յեկամուտը 260 ռ.: Այդպիսով տնտեսության վողջ հարկվող յեկամուտը կազմում ե 560 ռ. ($300 + 260 = 560$): Բացի այդ, գյուղհարկային հանձնաժո-

շուրջ պարզել ե, վոր մասնավոր շուկայում
գյուղատնտեսական մթերքները վաճառելուց
տնտեսությունը ստացել ե տարբերության յե-
կամութա 400 ռ.:

Վորովհետեւ այդ 400 ռ. տնտեսության
ընդհանուր հարկվող յեկամտի 50 տոկոսից
ավելի յե (560 ռուբլու 50 տոկոսը կազմում ե
280 ռ.), ապա տվյալ տնտեսության մասնա-
վոր շուկայում գյուղատնտեսական մթերքնե-
րը վաճառելուց ստացած հարկվող յեկամուտը
կլինի վոչ թե 400 ռ., այլ միայն 280 ռ., այսին-
քը՝ գյուղատնտեսական ե վոչ-գյուղատնտե-
սական հարկվող յեկամտի 50 տոկոսը:

Հետեւապես այդ տնտեսության վողջ
հարկվող յեկամուտը կկազմի 840 ռ.
(560 ռ. + 280 ռ. = 840 ռ.):

Որինակ 2.— Տնտեսության հարկվող յե-
կամուտը կազմում ե 650 ռուբ.

Բացի այդ, մասնավոր շուկայում մթերք-
ներ վաճառելուց տնտեսությունը ստացել ե
250 ռ. տարբերության յեկամուտ: Վորովհե-
տեւ այդ 250 ռ. տնտեսության ընդհանուր
հարկվող յեկամտի 50 տոկոսից ավելի չե (650
ռուբլու 50 տոկոսը կազմում ե 325 ռ.), ապա
այդ գումարն ամբողջութամբ մոտցվում ե
տնտեսության ընդհանուր հարկվող յեկամտի
մեջ: Այդպիսով տնտեսության ամբողջ հարկ-
վող յեկամուտը կկազմի 900 ռ. (650 ռ. +
250 ռ. = 900 ռ.):

ԻՆՉՊԵՍ Ե ՀԱՇՎՎՈՒՄ ՀԱՐԿԸ.

Անցյալ տարվա պես այս տարի ես հարկը
հաշվվում ե յուրաքանչյուր անհատական տըն-
տեսության ամբողջ յեկամտի համեմատ, հաշ-
վի առնելով նաև նրա շնչերի թիվը, այսինքն՝
այսպես ասած՝ տնտեսական սկզբունքներով:

Այդ սկզբունքը կայանում ե հետեւյալում.
տնտեսության յեկամտի ընդհանուր գումարից
ամեն մի շնչի համար հանվում ե 20 ռ. ե մի-
այն մնացած գումարից հարկ ե վերցվում հե-
տեւյալ չափով՝

(Աղյուսակ տես եջ 56)

Որինակներ՝ գյուղացիական տնտեսու-
թյունը բաղկացած ե 6 շնչից, ունի 240 ռ. յե-
կամուտ:

Այս տնտեսության հարկը հաշվվում ե հե-
տևյալ ձևով. ամենից առաջ նրա յեկամ.
հանվում ե ամեն մի շնչին 20 ռ. ընդամենը
120 ռ. (20×6):

Այդպիսով հարկման համար մնում ե 120
ռ. ($240 - 120$):

Առաջին 25 ռուբլուց վերցվում ե ամեն մի
ռուբլուց 4 կոպեկ, վոր կազմում ե (4×25)
1 ռուբլի:

25-ից մինչեւ 100 ռ. ավելցուկի ամեն մի
ռուբլուց վերցվում ե 7 կոպեկ հարկ, ուրեմն
75 ռուբլուց (7×75) = 5 ռ. 25 կոպեկ:

Յեւ վերջապես, մնացած 20 ռ. վերցվում
ե ամեն մի ռուբլուց 10 կոպեկ (10×20) = 2 ռ.:

Ասաջին 25 ուր, ավելցուկից վերցվում են յուրաքանչ, 1 ու. 4 կողմ.	
25 ու, ավելի մինչև 100 ու. ավելցուկից յուրաքանչյուր 1 ու. վերցվ. և 7 կողմ.	
100 ու. » » 150 ու. » » » » 10 »	
150 ու. » » 200 ու. » » » » 15 »	
200 ու. » » 250 ու. » » » » 20 »	
250 ու. » » 300 ու. » » » » 22 »	
300 ու. » » 400 ու. » » » » 25 »	
400 ու. » » 600 ու. » » » » 28 »	
600 ու. » » — ու. » » » » 30 »	

Այսպիսով այդ տնտեսությունը պիտի վեր-
ճարի $(1 ու. + 5 ու. 25 կ. + 2 ու.) = 8 ու. 25 կ.$
դյուրահարկ:

Վերցնենք մի ուրիշ տնտեսություն, վոր
բաղկացած է, ասենք թե 4 հոգուց, և ունի 618
ու. յեկամուտ:

Վորպեսզի հաշվենք, թե այդ տնտեսու-
թյունը վորքան հարկ պիտի տա, 618 ու. դուրս
ենք գալիս տնտեսության ամեն մի շնչին 20 ու.
տվյալ դեպքում $(20 \times 4) = 80 ու.$: Յեյր այդ
80 ու. դուրս ենք գալիս տնտեսության ընդհա-
նուր 618 ու. յեկամուտից, հարկելու համար մը-
նում է 538 ու.: Յեվ ահա այդ 538 ու. հարկը
հաշվվում է հետևյալ ձևով.

Առաջին 25 ու. վերցվում է յուրաքանչյուր
ուրբուց 4 կողմից, վորը կազմում է $(4 ու. \times 25)$
 $= 1 ու.$

25-ից մինչև 100 ու. ավելցուկի, այսինքն
75 ուրբուր ամեն մի ուրբուց վերցվում է 7 կո-
լմից, վորը կազմում է $(7 կ. \times 75) = 5 ու. 25 կ.$:

Մնացած գումարի 100-ից մինչև 150 ու.
ավելցուկի, այսինքն՝ 50 ու. վերցվում է ամեն
մի ուրբուց 10 կողմից, վորն անում է $10 կ. \times$
 $50) = 5 ու.$:

Մնացած գումարի 150-ից մինչև 200 ու.
ավելցուկի, այսինքն՝ 50 ու. վերցվում է յու-
րաքանչյուր ուրբուց 15 կողմից, վորն անում
է $(15 \times 50) = 7 ու. 50 կ.$:

Մնացած գումարի 200-ից մինչև 250 ու.
ավելցուկից, այսինքն՝ հետևյալ 50 ու. ամեն

մի ուղղուց վերցվում է 20 կոպեկ, վորն ա-
նում է $(20 \text{ կ.} \times 50) = 10 \text{ ռ.}$:

Մնացած գումարի 250-ից մինչեւ 300 ռ.
ավելցուկի, այսինքն՝ հետեւյալ 50 ռ. ամեն
մի ուղղուց վերցվում է 22 կ., վորը կազմում
է $(22 \text{ կ.} \times 50) = 11 \text{ ռ.}$:

Մնացած գումարի 300-ից մինչեւ 400 ռ.
ավելցուկի ամեն մի ուղղուց, այսինքն՝ 100
ուղղու ամեն մի ուղղուց վերցվում է 25 կո-
պեկ, վորն անում է $(25 \text{ կ.} \times 100) = 25 \text{ ռ.}$, մը-
նացած գումարի 400-ից մինչեւ 600 ռ. ավել-
ցուկի ամեն մի ուղղուց վերցվում է 28 կոպ. :

Տվյալ դեպքում այս տնտեսությունը 400
-ից ավելի ունի 138 ռ. ավելցուկ, ուրեմն այդ
138 ռ. ամեն մի ուղղուց վերցվում է 28 կո-
պեկ, վորը կազմում է $(28 \text{ կ.} \times 138) = 38-64 \text{ կ.}$:

Նշանակում է այս տնտեսությունը տալու
յէ ընդամենը $(1 \text{ ռ.} + 5 \text{ ռ.} 25 \text{ կ.} + 5 \text{ ռ.} + 7 \text{ ռ.} 50
կ. + 10 \text{ ռ.} + 11 \text{ ռ.} + 25 \text{ ռ.} + 38 \text{ ռ.} 64 \text{ կ.}) = 103 \text{ ռ.}$
39 կոպեկ հարկ :

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

ա) ՍԱԿԱՎԱԶՈՐ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ
ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Պետք է նշել, վոր միասնական գյուղա-
տնտեսական հարկի յենթակա յեն վոչ բոլոր
տնտեսությունները: Գյուղհարկային հաճնա-

ժողովների վորոշմամբ, անհատական սակա-
վազոր տնտեսությունները ազատվում են հար-
կից մասնակի կամ լրիվ չափով:

Այդ նպատակով հարկային հաշվառման
հետ միաժամանակ գյուղհարկային հանձնա-
ժողովները կազմում են չքավոր տնտեսու-
թյունների ցուցակը. այդ ժամանակ հատուկ
ուշադրություն է դարձվում նախկին կարմիր
գվարդիականների և կարմիր պարտիզանների
սակավազոր տնտեսությունները հարկից ազա-
տելու խնդրի վրա:

Այդ ցուցակները անպայման ըննվում և
ստուգվում են չքավորների, կոլտնտեսական-
ների և միջակների ակտիվի հնդհանուր ժողո-
վում ու ապա ներկայացվում շրջանային հանձ-
նաժողովներին հաստատելու համար:

Այն տնտեսությունները, վորոնք գյուղ-
հարկային հանձնաժողովների կողմից սակա-
վազոր տնտեսությունների ցուցակի մեջ չեն
մտցված, կարող են միջնորդություն հարուցել
գյուղհարկային հանձնաժողովների առաջ, ի-
րենց հարկից ազատելու մասին:

Վերջապես, ինչպես և անցյալ տարի, բո-
լոր այն տնտեսությունները վորոնց վրա հաշ-
ված հարկաչափը մեկ ուղղուց ավելի չէ, ա-
զատվում են հարկից մեքենայորեն, առանց
հանձնաժողովների քննության:

բ) ՅԱՆՔԵՐԻ ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՆԴԱՐՁԱ-
ԿԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈ-
ՐԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐ-
ՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Խորհրդային իշխանությունը ձգտում է
ողնել անհատական աշխատավորական տըն-
տեսություններին իրենց ցանքի տարածու-
թյունը ընդարձակելու: Այդ իսկ նպատակով
1930 թ. համեմատությամբ նշանց ցանքի ավե-
լացած ամբողջ տարածությունը միանգամայն
ազատվում է հարկից:

Որինակ՝ յեթե անհատական աշխատավո-
րական տնտեսությունն անցյալ տարի ունե-
ցել է 3 դեսյատին ցանք, իսկ այս տարի ցանի
5 դեսյատին, ապա դյուղատնտեսական հարկը
նա պիտի վճարի միայն 3 դեսյատինի համար:
Այդպիսով նրա այս տարվա ավելացած 2 դես-
յանքը բոլորվին ազատվում է հարկից:

Սակայն, յեթե տնտեսությունը հացահա-
տիկ ցանի այն ջրովի հողի վրա, վորտեղ կա-
րելի յե բամբակ ցանել, այդ դեպքում ավելաց-
ած հացահատիկի ցանքը չի ազատվի հարկից:

Դա նրա համար է արված, վոր այն ջրովի
հողերում, վորտեղ կարելի յե բամբակ ցանել,
միմիայն բամբակ ցանեն: Բամբակը պետք է
խորհրդային իշխանությանը՝ սոցիալիստական
արդյունաբերության զարգացման համար:
Մյուս կողմից էլ բամբակի ցանքը դյուղացուն

ավելի մեծ յեկամուտ է տալիս, քան հացահա-
տիկային ցանքը:

Մեր յերկրում ահագին տարածություն-
ներով հողեր կան, վորոնք մինչեւ այժմ ել չեն
ողտագործվում և դուր են կորչում: Յեւ ահա,
նոր որենքը բոլորվին հարկից ազատում է
այն ցանքերը, վոր կատարվում են խոպան և
խամ հողերի վրա:

Սակայն այս արտոնությունը տարածվում
է այն տնտեսությունների վրա, վորոնք 1930
թ. համեմատությամբ այս տարի կավելացնեն
իրենց ընդհանուր ցանքերի տարածությունը:

Խորհրդային իշխանությունը ցանքի տա-
րածությունը լայնացնելու համար միշտ ել
արտոնություն է տվել և ելի տալիս է: Չնա-
յած դրան, անցյալ տարի դեպքեր են յեղել
վոր մի շարք դյուղացիներ առանց վորեւ պատ-
ճառի, պակասեցրել են իրենց ցանքերը, վորով
թե իրենց ն վնաս հասցրել և թե պետու-
թյանը:

Ցանկանալով, վոր վոչ մի անհատական
աշխատավորական տնտեսություն չկրճատի իր
ցանքերի տարածությունը՝ կառավարությունն
իր հարկային նոր որենքում ասում է, վոր այն
տնտեսությունները, վորոնք առանց հարգելի
պատճառների կկրճատեն, կպակասեցնեն իրենց
ցանքերի տարածությունը, նրանց հարկը կը-
հաշվվի այն ցանքերի տարածության համե-
մատ, վորն ունեցել են անցյալ տարի:

բ) ՅԱՆՔԵՐԻ ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՆԴԱՐՁԱ-
ԿԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈ-
ՐԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐ-
ՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Խորհրդային իշխանութիւնը ձգտում է
ոգնել անհատական աշխատավորական տըն-
տեսութիւններին իրենց ցանքի տարածու-
թիւնը ընդարձակելու: Այդ իսկ նպատակով
1930 թ. համեմատութեամբ նրանց ցանքի ավե-
լացած ամբողջ տարածութիւնը միանգամայն
ազատվում է հարկից:

Որինակ՝ յեթե անհատական աշխատավո-
րական տնտեսութիւնն անցյալ տարի ունե-
ցել է 3 դեսյատին ցանք, իսկ այս տարի ցանի
5 դեսյատին, ապա գյուղատնտեսական հարկը
նա պիտի վճարի միայն 3 դեսյատինի համար:
Այդպիսով նրա այս տարվա ավելացած 2 դես-
յանքը բոլորովին ազատվում է հարկից:

Սակայն, յեթե տնտեսութիւնը հացահա-
տիկ ցանի այն ջրովի հողի վրա, վորտեղ կա-
րելի յե բամբակ ցանել, այդ դեպքում ավելաց-
րած հացահատիկի ցանքը չի ազատվի հարկից:

Դա նրա համար է արված, վոր այն ջրովի
հողերում, վորտեղ կարելի յե բամբակ ցանել,
միմիայն բամբակ ցանեն: Բամբակը պետք է
խորհրդային իշխանութեանը՝ սոցիալիստական
արդիւնաբերութեան զարգացման համար:
Մյուս կողմից էլ բամբակի ցանքը գյուղացուն

ավելի մեծ յեկամուտ է տալիս, քան հացահա-
տիկային ցանքը:

Մեր յերկրում ահագին տարածութիւն-
ներով հողեր կան, վորոնք մինչեւ այժմ ել չեն
ոգտագործվում և դուր են կորչում: Յեւ ահա,
նոր որենքը բոլորովին հարկից ազատում է
այն ցանքերը, վոր կատարվում են խոպան և
խամ հողերի վրա:

Սակայն այս արտոնութիւնը տարածվում
է այն տնտեսութիւնների վրա, վորոնք 1930
թ. համեմատութեամբ այս տարի կավելացնեն
իրենց ընդհանուր ցանքերի տարածութիւնը:

Խորհրդային իշխանութիւնը ցանքի տա-
րածութիւնը լայնացնելու համար միշտ ել
արտոնութիւն է տվել և ելի տալիս է: Չնա-
արտոնութիւն է տվել և ելի տալիս է: Չնա-
յած դրան, անցյալ տարի դեպքեր են յեղել
վոր մի շարք գյուղացիներ առանց վորեն պատ-
ճառի, պակասեցրել են իրենց ցանքերը, վորով
թե իրենց ն վնաս հասցրել և թե պետու-
թեանը:

Ցանկանալով, վոր վոչ մի անհատական
աշխատավորական տնտեսութիւն չկրճատի իր
ցանքերի տարածութիւնը՝ կառավարութիւնն
իր հարկային նոր որենքում ասում է, վոր այն
տնտեսութիւնները, վորոնք առանց հարգելի
պատճառների կկրճատեն, կպակասեցնեն իրենց
ցանքերի տարածութիւնը, նրանց հարկը կը-
հաշվվի այն ցանքերի տարածութեան համե-
մատ, վորն ունեցել են անցյալ տարի:

Հարգելի պատճառներ են համարվում ընտանիքի աշխատունակ անդամներից զրկվելը կամ նրանց պակասելը, անասունների սատկելը և այլն:

գ) ՏԵՆՆԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱՆԵՐ ՑԱՆՈՂՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Նոր որենքով շաքարի ճակընդեղի ցանքերը լիովին ազատվում են հարկից:

Որենքով շատ մեծ արտոնություններ են սահմանված բամբակի համար:

Ամեն մի բամբակացան գյուղացու շատ րավ հայտնի յե, վոր մի դեսյատին բամբակի ցանքը 100 ո. պակաս յեկամուտ չի տալիս: Չընայած դրան, գյուղատնտեսական հարկի որենքով մի դեսյատին բամբակի յեկամուտը վորոչված ե 52 ուերլի:

դ) ԿԵՆԴԱՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԿԱԹՆԱՏԸՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ՏԸՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Կաթնատնտեսության զարգացման նպատակով, նոր որենքով արդյունաբերական յուղագործական շրջաններում կովերի, մատակները իջեցվում են կիսի չափով այն տնտեսությունների համար, վորոնք անասնապահության արտադրանքը հանձնելու վերաբերյալ

կնքել են կոնտրակտացիայի պայմանագրեր և կատարել այդ պայմանագրերը:

Այդպիսով, արդյունաբերական յուղագործական շրջաններում, յեթե աշխատավորական տնտեսությունը կնքել ե կոնտրակտացիայի պայմանագիր, անասնապահության արտադրանքը հանձնելու վերաբերյալ, ապա նրա տնտեսության մեջ յեղած կովերը, մատակները և ցուլերը յենթարկվելու յեն գյուղհարկի կիսով չափ իջեցված յեկամտաբերության նորմաներով:

ՀՄԽ Հանրապետությունում արդյունաբերական յուղագործական շրջաններ են սահմանված՝ Ստեփանավանի և Աղբաբայի շրջանները:

Որհնդգային իշխանությունը ամեն կերպ աշխատում ե ավելացնել և բարելավել անասնապահությունը: Դրա համար ել նոր որենքում ասված ե, վոր 1930 թ. համեմատությամբ ավելացած բոլոր կովերը, մատակները, ցուլերը և վոչխարները միանգամայն ազատվում են հարկից:

Բացի այդ, միանգամայն ազատվում են գյուղատնտեսական հարկից կարակուլի վոչխարները և նրանց մետիսները (խառնուրդներ):

Հարգելի պատճառներ են համարվում ընտանիքի աշխատունակ անդամներից զրկվելը կամ նրանց պակասելը, անասունների սատկելը և այլն:

գ) ՏԵՆԵԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱՆԵՐ ՑԱՆՈՂՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Նոր որենքով շաքարի ճակընդեղի ցանքերը լիովին ազատվում են հարկից:

Որենքով շատ մեծ արտոնություններ են սահմանված բամբակի համար:

Ամեն մի բամբակացան գյուղացու շատ լավ հայտնի յե, վոր մի դեպատին բամբակի ցանքը 100 ու. պակաս յեկամուտ չի տալիս: Չընայած դրան, գյուղատնտեսական հարկի որենքով մի դեպատին բամբակի յեկամուտը վորոչված ե 52 ոուրլի:

դ) ԿԵՆԴԱՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԿԱԹՆԱՏԸՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ՏԸՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Կաթնատնտեսության զարգացման նպատակով, նոր որենքով արդյունաբերական յուղագործական շրջաններում կովերի, մատակների և ցուլերի յեկամտաբերության նորմաները իջեցվում են կիսի չափով այն տնտեսությունների համար, վորոնք անասնապահության արտադրանքը հանձնելու վերաբերյալ

կնքել են կոնտրակտացիայի պայմանագրեր և կատարել այդ պայմանագրերը:

Այդպիսով, արդյունաբերական յուղագործական շրջաններում, յեթե աշխատավորական տնտեսությունը կնքել ե կոնտրակտացիայի պայմանագիր, անասնապահության արտադրանքը հանձնելու վերաբերյալ, ապա նրա տրեմտեսության մեջ յեղած կովերը, մատակները և ցուլերը յենթարկվելու յեն գյուղհարկի կիսով չափ իջեցված յեկամտաբերության նորմաներով:

ՀԱՅ Հանրապետությունում արդյունաբերական յուղագործական շրջաններ են սահմանված՝ Ստեփանավանի և Աղբաբայի շրջանները:

Խորհրդային իշխանությունը ամեն կերպ աշխատում ե ավելացնել և բարելավել անասնապահությունը: Դրա համար ել նոր որենքում ասված ե, վոր 1930 թ. համեմատությամբ ավելացած բոլոր կովերը, մատակները, ցուլերը և վոչխարները միանգամայն ազատվում են հարկից:

Բացի այդ, միանգամայն ազատվում են գյուղատնտեսական հարկից կարակուլի վոչխարները և նրանց մետիսները (խառնուրդներ):

ե) ՇՔԱՆՇԱՆՆԵՐՈՎ ՊԱՐԳԵՎԱՏՐՎԱԾՆԵ-
ՐԻՆ, ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐԻՆ, ԲԳ. ԿԱՐ-
ՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆՆԵՐԻՆ, ՀԱՇՄԱՆ
ԴԱՄՆԵՐԻՆ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱՅԵՎ ՌԱԶՄԱԿԱ-
ՆԱՅՎԱԾ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ, ՄԻԼԻՑԻԱՅՈՒՄ
ՅԵՎ ՔՐԵՅԱԿԱՆ ՀԵՏԱԽՈՒԶՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ
ԾԱՌԱՅՈՂ ՅԵՎ ՄՅՈՒՍ ԱՆՁԱՆՑ ՏՐՎՈՂ
ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Ստորև բերվող տախտակի մեջ մատնա-
նշված արտոնությունները տրվում են այն
տնտեսություններին, վորոնց կազմի մեջ են
մտնում՝

ա) ԽՍՀ Միության կամ զաչնակից հան-
րապետությունների մեկ կամ մի քանի շքա-
նշաններով կամ պատվալոր հեղափոխական
զենքով պարգևատրվածները և աշխատանքի
հերոսները.

բ) Ժամկետավոր (անընդհատ) կամ գերա-
կետիկ ծառայության մեջ գտնվող կադրային
հրամկազմի շարքային և կրտսեր զինվորական-
ները, հաշված նաև 1930 թ. աշնանը զորա-
կոչվածներին.

գ) կադրային պահեստում (ռեզերվում)
գտնվող միջին, ավագ և բարձր հրամկազմի
զինվորականները.

դ) սահմանված հավաքներին, նաև նախա-
գորակոչային կամ արտագորակոչային պա-
րապմունքները ղեկավարելու համար վորպես
հրահանգիչներ կանչված՝ յերկարատեվ արձա-

կուրդում, յերկրային մասերի փոփխական
կազմում և պահեստում գտնվող՝ միջին, ավագ
և բարձր հրամկազմին պատկանող անձինք.

ե) նախկին կարմիր գվարդիականները և
կարմիր պարտիզանները.

զ) կրտսեր հրամանատարական կազմի
զինվորականները, վորոնք յերկարատե ար-
ձակուրդից փոխադրված են յերկրային մասե-
րի փոփխական կազմի մեջ.

է) հաշմանդամության տուժին, յերկրորդ
և յերրորդ խմբերին պատկանող՝ պատերազմի
և աշխատանքի հաշմանդամները.

ը) ռազմականացված պահպանություննե-
րում (նույն թվում և ռազմականացված հրդե-
հային պահպանությունում) ծառայող ան-
ձինք.

թ) միլիցիայի վարչական և շարքային
կազմում, ինչպես նաև քրեյական հետախու-
զության վարչական ակտիվի կազմի մեջ գըտ-
նվող անձինք:

(Աղյուսակը տես 66 էջ)

Բոլոր թված անձինք մտցվում են տնտե-
սության չնչերի մեջ:

գ) ԱԾՆԱՀԱՏՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒ- ԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Հարկից ազատվում են այն տնձանց տըն-
տեսությունները, վորոնք պայմանագրե են
կնքել ածխային արդյունաբերության ստոր-

երկրյա աշխատանքներ կատարելու կամ
ինքնամրացվել են այդ արդյունաբերությա-
նը մեկ տարուց վոչ պակաս ժամանակով:

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՂՅՈՒՍԱԿԸ.

Տնտեսությունների համար սահմանված հարկի դումարը	Զեղջ և արվում տոկոս- ներով (հարկից)	
	Յեթե տնտե- սության մեջ կան այլ աշ- խատունակ աղամարդիկ	Յեթե տնտե- սության մեջ կան այլ աշ- խատունակ աղամարդիկ
Միվչ 10 n.	100 %	100 %
» 10 n. ալիւի մինչև 15 n. .	75 %	90 %
» 15 n. » » 20 n. .	50 %	75 %
» 20 n. » » 30 n. .	35 %	50 %
» 30 n. » » 50 n. .	25 %	35 %
» 50 n. » » 75 n. .	15 %	25 %
» 75 n. » » 100 n. .	5 %	10 %
» 100 n. բարձր —	5 %	5 %

է) ՄԱԳՆԵՏՈԳՈՐՍԿԻ ՅԵՎ ԿՈՒՋՆԵՅԿՈ-
ԸՍՏՐՈՅԻ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Հարկից ազատվում այն անձանց տնտե-
սությունները, վորոնք պայմանագրեր են կըն-
քել մագնիտոֆոնի և կուզնեցկոստրոյի շի-
նարարության վրա աշխատելու կամ ինքնա-
ամրացվել են այդ աշխատանքներին մեկ տա-
րուց վոչ պակաս ժամանակով:

Բ) ՏԵՂԱՓՈԽՎՈՂՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Տեղափոխության կանոնների կարգով
մինչև 1930 թ. ապրիլի 1-ը նոր վայրեր տե-
ղափոխված անհատական տնտեսություննե-
րին արվում են հետեվյալ արտոնությունները՝

ա) այն տնտեսությունները, վորոնք տե-
ղափոխվել են այնպիսի վայրեր, վորտեղ պա-
հանջվում է կոճղահատության և մելիորատիվ
այլ աշխատանքների միջոցով մշակելի հողեր
պատրաստել, ազատվում են հարկից տեղա-
փոխվելուց հետո հինգ տարի շարունակ:

բ) այն տնտեսությունները, վորոնք տե-
ղափոխվել են այնպիսի վայրեր, վորտեղ պա-
հանջվում են խամ հողեր մշակել, ազատվում
են հարկից տեղափոխվելուց հետո 3 տարի շա-
րունակ:

1930 թ. ապրիլի 1-ից հետո տեղափոխ-
ված անհատական տնտեսություններին հաբ-
կային արտոնություններ տալու հարցը և ար-
տոնությունների ծավալը վորոշվելու յեն ա-
ռանձին:

Այն դեպքերում, յերբ տեղափոխված
տնտեսությունը յենթարկվել է տարբերային
աղետի, արտոնություններ վայելելու ժամա-
նակամիջոցը յերկարացվում է մեկ տարով:

Տեղափոխվողների համար սահմանված
արտոնությունները տարածվում են նաև՝

ա) այն ներգաղթողների և արտագաղթից

վերադարձողներին վրա, վորոնք անձամբ աշխատում են գյուղատնտեսության ասպարիզում:

բ) նստակյաց աշխատանքի անցնող գրեհներին վրա, յերբ նրանց հող և հատկացվում գյուղական վայրերում:

ժ) ՏԱՐԲԵՐԱՅԻՆ ԱՂԵՏՆԵՐԻՅ ՏՈՒԺԱԾ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.

Արտոնություններ ստանալու համար տարերային աղետներ են համարվում, յեթե կարկառահարության, յերաշտի, ցրտահարության և հեղեղի պատճառով կամ վնասատուների մասսայական հարձակման հետեւանքով ամբողջապես կամ մասամբ փչացել են տնտեսության ցանքերը, խտահարքները և գյուղատնտեսական հատուկ ճյուղերը (այգիներ, բանջարանոցներ և այլն):

Տարերային աղետներից տուժած տնտեսություններին հարկից լիովին կամ մասամբ ազատում են գյուղական հարկային հանձնաժողովները, նայած տնտեսության կրած ընդհանուր վնասի չափին և տնտեսության կարողությանը:

Որինակ՝ վերցնենք մի տնտեսություն, վոր բաղկացած է 5 շնչից և ունի 500 ուրբլի յեկամուտ: Նրա հարկի գումարն է 64 ո. 75 կ.: Յենթադրենք, կարկառահարությունից փր-

չացել է այդ տնտեսության յերկու հեկտար ցանքը, վորի նորման այդ շրջանում 50 ուրբլի յէ: Այսպիսով կարկառահարությունից առաջացած վնասը 100 ուրբլի յէ, կամ ամբողջ յեկամտի մեկ հինգերորդ մասը: Ուրեմն՝ մեկ հինգերորդ մասով ել պետք է պակասեցնել այդ տնտեսության հարկը, այսինքն՝ նա պիտի վճարի վոչ թե 64 ո. 75 կ., այլ միայն 51 ո. 80 կոպեկ, այսինքն՝ 12 ո. 95 կոպեկով պակաս:

Սակավագոր տնտեսություններին կարելի յէ ավելի մեծ զեղջ անել, նույնիսկ կարելի յէ ամբողջապես ազատել հարկից:

Որինակ՝ սակավագոր տնտեսության միակ կովը սպտկեց: Հարկային հանձնաժողովը տնտեսիւով այդ տնտեսության ծանր դրությունը՝ կարող է նրան բոլորովին ազատել հարկից:

Բայց դրա հետ միասին, հարկային հանձնաժողովներն իրավունք ունեն ունեւոր տնտեսությունների հարկից բոլորովին զեղջ չեմանել այն դեպքում, յեթե տարերային աղետից առաջացած վնասը աննշան է:

Միաժամանակ պետք է հիշել, վոր ցանքն անմիջապես փչացած է համարվում այն դեպքում, յեթե վնասված տեղի մեկ դեսյատինից ստացված բերքը ավելի չի տվյալ վայրում ցանվող սերմացուի նորմայից: Իսկ յեթե վնասված տարածության վրա մեկ դեսյատինի նորմայից, բայց բերքն անցնում է սերմացուի նորմայից, 69

պահատ և ամօլալ չըջանի սովորական բերքի
կիսից, այդ դեպքում ցանքը համարվում է
մասամբ վնասված:

ժա) ԿՈՒԼԱԿԱՅԻՆ ԲՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՏՈՒ-
ԺԱԾՆԵՐԻՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ:

Այն աշխատավորական տնտեսություննե-
րը, վերոնց կազմի մեջ իսկ կուլակության
դեմ կատարած յերույթների համար կուլակ-
ների կողմից սպանված անձանց այրիներ
ու անչափահաս զավակներ, ազատվում են
միասնական գյուղատնտեսական հարկից, այդ
անձանց մահից հետո 5 տարվա ընթացքում,
յեթե նույնիսկ տնտեսության մեջ կան ուրիշ
աշխատունակ անդամներ:

ժբ) ԱՅԼ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ:

Պաշտոնական պարտականությունների
կատարման միջոցին կամ կատարման հետե-
վանքով սպանված անտառային աշխատողների
այրիների և անչափահաս զավակների աշխա-
տավորական տնտեսություններն ազատվում
են հարկից, այդ աշխատավորների սպանվե-
լուց հետո 5 տարի շարունակ:

Իրենց հոգատարության կամ խնամակա-
լության տակ վորբեր և նրանց գույքերն ըն-
դունած անձանց տնտեսությունները հոգատա-
րություն և խնամակալություն սահմանելու
որից յերեք տարի շարունակ, ազատվում են

խնամարկյալների բաժին հոգամասերի և նը-
րանց պատկանող անասունների յեկամուտների
հարկից:

Վորբերը մտնում են խնամակալի կամ հո-
գատարի տնտեսության շնչերի թվի մեջ:

Այս արտոնությունները կիրառվում են
միայն այն դեպքում, յերբ խնամակալները
կամ հոգատարները վորբերի հետ միասին են
ապրում և միատեղ տնտեսություն վարում:

Գյուղացիական ծխերի այն լրացուցիչ հո-
ղամասերը, վորոնք հատկացվում են գյուղա-
տնտեսական աշխատանքի պատրաստելու նը-
պատակով մանկատներից ընդունված սաների
համար, ազատվում են հարկից այդ հողամա-
սերը հատկացնելուց հետո յերեք տարի շարու-
նակ:

ՀԱՐԿԸ ՎՃԱՐԵԼՈՒ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ:

Գյուղատնտեսական հարկը վճարելու
վերջնական և վորոշ ժամկետները նշանակում
են ԱՍՖՆՀ մեջ մտնող հանրապետական ժող-
կոմիտեները:

ա) Կոտայքի, Աշտարակի, Վաղարշապա-
տի և Վեդիբոսոսարի շրջանների լեռնային մա-
սի, Դյուզբայանդի, Թալինի, Դիլիջանի, Իջե-
վանի, Սիսիանի, Գորիսի, Ղափանի, Մոլլա-
գոկչայի, Մարտունու, Բասարզեչարի, Դա-
բալագյաղի, Ստեփանավանի, Շամշադնի,
Նոր-Բայազետի, Ախտալի, Ալլահվերդու, Ադ-

Ռաբոյայի, Ասպարանի և Մեղրու շրջանների համար՝

1-ին ժամկետը մինչև 1931 թ. սեպտեմբերի 20-ը, պետք է գանձվի հարկի 50 տոկոսը:

2-րդ ժամկետը մինչև 1931 թ. նոյեմբերի 1-ը, պետք է գանձվի հարկի 30 տոկոսը:

3-րդ ժամկետը մինչև 1931 թ. դեկտեմբերի 1-ը, պետք է գանձվի հարկի 20 տոկոսը:

բ) Համարվի, Ղուբուզուղու շրջանների և Աշտարակի, Կոտայքի, Վաղարշապատի և Վեդիբասարի գաղտային մասի համար՝

1-ին ժամկետը մինչև 1931 թ. նոյեմբերի 1-ը, պետք է գանձվի հարկի 50 տոկոսը:

2-րդ ժամկետը մինչև 1931 թ. դեկտեմբերի 1-ը, պետք է գանձվի հարկի 50 տոկոսը:

Այն մի տնտեսության հարկաթերթում պարզ և վերջ նշանակվում է, թե հարկի վոր մասը վոր ժամկետին պիտի վճարվի:

Գյուղհարկը կարելի չէ վճարել (մուծել) բոլոր պետական աշխատավորական խնայողական գրամարկդներում, պետական բանկի բոլոր հիմնարկներում, այն գյուղխորհուրդներում, վորտեղ գտնվում է տնտեսությունը, յեթե այդ գյուղում խնայողամարկդ կամ պետական բաժանմունք չկա:

Գյուղացիները գյուղհարկը պիտի վճարեն իր ժամանակին, այսինքն՝ որենքով սահմանված ժամկետին, վորով կատարած կլինեն իրենց պարտականությունը Բանվորագյուղացիական Պետության ատաջ:

Գյուղհարկի գումարները վորոշված ժամկետներին կանոնավոր չմուծողներից տույժ է գանձվում և, բացի այդ, հարկը գանձելու համար ցուցակագրվում ու վճարվում է նրանց գույքը:

ԿՈՒԼԱԿԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՐԿՈՒՄԸ.

Անցյալ տարվա պես, այս տարի յեւ կուլակային տնտեսությունները հարկվելու յեն վոր թե յեկամտարբուրթյան նորմաների համաձայն, այլ անհատական կարգով, իրենց իրական յեկամտի համեմատ:

Պետք է հիշել, վոր գյուղատնտեսական նոր որենքի հիմնական պահանջը կայանում է նրանում, վոր վոր մի միջակ տնտեսություն անհատական կարգով հարկվի և վորպեսզի վոր մի կուլակային տնտեսություն անհատական հարկումից ազատ չմնա:

Նոր որենքով տնտեսությունները կուլակային են համարվում և հարկվում անհատական կարգով հետեւյալ հատկանիշներից մեկն ունենալու դեպքում՝

ա) յեթե տնտեսությունը սխտեմատիկ կերպով վարձու աշխատանք է կիրառում գյուղատնտեսական աշխատանքների համար, կամ տնայնագործության մեջ և ձեռնարկություններում, բացառությամբ այն դեպքերի, յերբ վարձու աշխատանք կիրառելը բղրում է զա-

նազան մշակույթների առանձնահատկութիւններին և չի գերազանցում բանվորական ուժ վարձելու առավելագույն չափը:

Բանվորական ուժ վարձելու առավելագույն չափը, վորն անհատական կարգով հարկելու հիմք չի ծառայում, սահմանված է՝

1) Հացահատիկային տնտեսութիւնների համար 35-ից մինչեւ 50 վարձու բանվորական որ տնտեսութեանը: ԱՍՖՍ Հանրապետութեան մեջ մտնող, հանրապետութիւնների ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդները, տեղական պայմանների համեմատ մատնանշված սահմաններում վորոշում են ըստ շրջանների, հացահատիկային տնտեսութիւնների համար բանվորական ուժ վարձելու առավելագույն չափը:

ՀՍՍՀ բոլոր շրջաններում, հացահատիկային տնտեսութիւնների համար բանվորական ուժ վարձելու առավելագույն չափը ՀՍՍՀ ժողովրդի խորհրդի վորոշմամբ սահմանված է մինչեւ 50 վարձու բանվորական որ.

2) Այգեգործական (պտղատու) տնտեսութիւնների համար մինչեւ 75 վարձու բանվորական որ.

3) Թեյագործական տնտեսութիւնների համար—մինչեւ 100 որ.

4) Բամբակագործական տնտեսութիւնների համար—մինչեւ 150 որ.

5) Ծխախոտագործական տնտեսութիւնների համար—մինչեւ 200 որ.

6) Չալթուկագործական տնտեսութիւնների համար վոր բամբակագործական շրջաններում—մինչեւ 50 որ, իսկ Լենքորանի, Մասալինի, Աստրախան—բազարի և Աստարինի շրջաններում չալթուկագործական տնտեսութիւնների համար—մինչեւ 75 որ:

Բամբակագործական շրջաններում չալթուկագործական տնտեսութիւնների կողմից վարձած բանվորական ուժը, անկախ նրա քանակից, հատկանիշ է ծառայում տնտեսութիւնը անհատական կարգով հարկելու համար: ՀՍՍՀ ժողովրդի խորհրդի վորոշմամբ բամբակագործական շրջանների համար այս հատկանիշը չի նախատեսված, վորովհետեւ նման դեպքեր չկան.

7) Խաղողագործական տնտեսութիւնների համար 75-ից մինչեւ 100 որ:

Միաժամանակ ԱՍՖՍ Հանրապետութեան մեջ մտնող հանրապետութիւնների ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդներին իրաւունք է վերապահված, տեղական պայմանների համեմատ մատնանշված սահմաններում, ըստ շրջանների, խաղողագործական տնտեսութիւնների համար սահմանել բանվորական ուժ վարձելու առավելագույն չափը:

Նարեիմանովի, Շամխորի, Թաուզի, Ղաղախի և Գանջայի շրջաններում խաղողագործական տնտեսութիւնների համար—մինչեւ 150 որ:

ՀՍՍՀ բոլոր շրջաններում խաղողագործա-

յիան տնտեսությունների համար բանվորական ուժ վարձելու առավելագույն չափը ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհի վոլրոչմամբ սահմանված է մինչև 100 վարձու բանվորական որ:

8) Անասնապահական տնտեսությունների համար մեկ հովիվ կամ հոտաղ:

ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհի կողմից վորոչված է նաև, վոր՝ ա) յեթե տնտեսությունն ունի խտոր մշակույթի բնույթ, ապա բանվորական ուժ վարձելու առավելագույն չափը սահմանվում է տնտեսության հիմնական դյուղատրտեսության ճյուղի համար նախատեսված քանակը, բ) յեթե անասնապահական տնտեսությունն ունի մշտական հովիվ կամ հոտաղ է միաժամանակ ոգտագործում է սեզոնային 35 բանվորական որ, ապա այս հանդամանքը հիմք է ծառայում տնտեսությանն անհատական կարգով հարկելու համար և գ) յեթե տնայնագործարհեստավորների արտադրության առանձնահատուկ պայմանները պահանջում են ոժանդակ բանվորական ուժ ոգտագործել (սրինակ դարբնոցում), ապա այդ ձեռնարկություններում մեկ չափահաս բանվորի կամ յերկու աշակերտի առկայությունը հիմք չի ծառայում տնտեսությունն անհատական կարգով հարկելու համար:

Վորրերի, այրիների, հաշմանդամների և սովորողների տնտեսություններում, վորտեղ չկան աշխատունակ տղամարդիկ, կամ թե նրանց աշխատունակ տղամարդիկ ծանր հիվանդ

են, դանվում են կարմիր Բանակում, հանքագործներ են, կամ բացակայում են տնտեսությունից դրսի շինարարական աշխատանքների վրա աշխատելու համար, մեկ մշտական վարձու է սահմանված թվով սեզոնային որերի թերի կամ սահմանված սեզոնային որերի թերի վեր, բայց վոչ տվելի քան մեկ մշտական բանվորի վարձու որերը հատկանիշ չեն ծառայում տնտեսությունն անհատական կարգով հարկելու համար:

բ) յեթե տնտեսությունն ունի աղաց, ձիթահան դինդ, նորմայով աշխատող ողու գործարան, կորեկաղաց, գղարան, կարտոֆիլի, պրոտզների, բանջարեղենի, բոժոժի կամ ծխախոտի չորանոց, կամ այլ արդյունաբերական ձեռնարկություն այն դեպքում, յերբ այդ ձեռնարկություններում գործադրվում է մեքենայական շարժիչ: Յեթե տնտեսության մեջ կա այնպիսի ձեռնարկություն, վորը գործադրում է քամու կամ ջրի ուժ այն դեպքում, յերբ այդ ձեռնարկության տարեկան յեկամուտը 125 ուավելի յե, իսկ ջրաղացի յեկամուտը 150 ուրլուց ավելի:

Այն դեպքերում, յերբ քամու կամ ջրի ուժով աշխատող ձեռնարկությունները պատկանում են մի քանի տնտեսությունների, ուրիշ հատկանիշների բացակայության դեպքում, անհատական կարգով հարկվում են այն տնտեսությունները, վորոնք իրենց պատկանող ձեռնարկության մասից ստանում են տարեկան 125

ռուբլուց ավելի յեկամուտ, իսկ ջրադացից—
150 ռ. ավելի:

ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհը նաև վորոշել է, վոր
յեթե քամու կամ ջրի ուժով աշխատող ձեռ-
նարկությունները պատկանում են մի քանի
տնտեսությունների և դրանց շահագործումը
կատարվում է ամեն տարի մի տնտեսության
կողմից ըստ հերթի, անհատական կարգով
հարկվում են այն տնտեսությունները, վորոնք
շահագործել են ձեռնարկությունը 1930 թվին,
կամ այդ տարվա մեծ մասի ընթացքում ու ըս-
տացել են 125 ռ. ավելի յեկամուտ, իսկ ջրա-
դացից—150 ռ. ավելի յեկամուտ, և վոր նոր-
մայով աշխատող ողու գործարանները հատկա-
նիշ են ծառայում տնտեսությանն անհատական
կարգով հարկելու համար, յեթե նրանց տերե-
րը սպիրտ կամ ողի թորելու և վաճառելու նը-
պատակով հում նյութ են դնում, անկախ նրա-
նից, գործադրվում է մեքենայական շարժիչ
կամ ջրի ուժ թե վոչ, յեթե միայն տարեկան
յեկամուտը 125 ռ. ավելի յե:

դ) յեթե տնտեսությունն ունի արդյունա-
բերական այնպիսի ձեռնարկություն, վորի
միջոցով շահագործում է չրջակա բնակչու-
թյունը, աշխատանքներ հանձնարարելով անե-
րում կատարելու համար, կամ ձեռնարկու-
թյունը կապակցվում տալու միջոցով այն դեպ-
քում, յերբ տարեկան յեկամուտը 125 ռ. ավե-
լի յե:

զ) յեթե տնտեսությունը վարձով է տալիս

բարդ դյուղատնտեսական մեքենաները կամ
վարձով աշխատեցնում է այդ մեքենաներն ու-
րիշ տնտեսությունների համար:

Բարդ դյուղատնտեսական մեքենաներ են
համարվում՝ ձիափողխերը, խոտհարները,
հնձող գցող մեքենաները, կախող մեքենանե-
րը, սիլոս կտրող մեքենաները, քուսպ մանրող
մեքենաները, խոտի մամլիչները (պրեսները),
փոկային ծղոտ կտրող մեքենաները, տրակ-
տորները և կոմբայները:

ե) յեթե տնտեսությունը կրճատելով իր
ցանքի տարածությունը, սիստեմատիկաբար
վարձով է տալիս սեփական կենդանի քաշող
ուժը ուրիշ տնտեսություններին, այն դեպ-
քում, յերբ տարեկան այդ յեկամուտը 125 ռ.
ավելի յե:

զ) յեթե տնտեսությունը հող է վարձակա-
լում այնպիսի պայմաններով, վորոնք չբջանա-
յին հարկային հանձնաժողովի կողմից ստրկա-
ցուցիչ են ճանաչված վարձով տվողների հա-
մար:

է) յեթե տնտեսությունը վարձով է տալիս
սարքավորված առանձին շենքեր բնակչության
կամ ձեռնարկության համար այն դեպքում,
յերբ այդ շենքերից ստացած տարեկան յեկա-
մտի գումարը բոլոր վայրերում, բացի ամա-
ռանոցներից, 200 ռուբլուց ավելի յե:

Ամառանոցային վայրերում տնտեսու-
թյունները համարվում են կուլակային և հարկ-

վում են անհատական կարգով, յեթե ընդհանուր յեկամուտը 500 ո. ավելի չէ, իսկ այդ շենքերը վարձով տալուց ստացած յեկամուտը 300 ո. ավելի:

ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհը վորոշել է նույնպես, վոր յեթե տնտեսությունը ամառանոցային վայրում ամառվա ամիսներին վարձով է տալիս իր բնակարանը՝ ձմեռը նորից այդ շենքում ապրելու համար, անկախ տնտեսության յեկամարտից, անհատական կարգով հարկման յենթակա չէ: Ամառանոցային վայրեր են սահմանված՝ Դիլիջանը, Ծաղկաձորը, Գորիսը, Նոր-Բայազետը, Յելենովկան, Ախտան, Ալիբուլաղը և Սաեփանավանը:

ը) չի թույլատրվում անհատական կարգով հարկել այն բանվորներին ու ծառայողներին, վորոնց հիմնական գրադմունքը աշխատանքն է կամ վարձու ծառայությունը, և վորոնք միաժամանակ ունեն վորք գյուղատնտեսություն, վորպես յեկամտի ոժանդակ աղբյուր, նաև սեփական շենքեր, վորոնց շահագործում են վարձով տալու միջոցով:

Այդ բանվորներն ու ծառայողները հարկվում են ընդհանուր կարգով, վորպես աշխատավորական գյուղացիական տնտեսություններ:

թ) յեթե տնտեսությունն առեւտրական կամ արդյունաբերական շահագործման նպատակով վարձակալում է պտղատու կամ խաղո-

ղի այգիներ, կամ արդյունաբերական ձեռնարկություններ:

Այգիներին և հողի վարձակալության առաւելագույն չափը և առեւտրական կամ արդյունաբերական շահագործման բնույթն ու նպատակը սահմանում են Հանրապետություններին Ժողկոմխորհները: ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհը վորոշել է, վոր վարձակալած այգին չի կարող հատկանիշ լինել տնտեսությանը անհատական կարգով հարկելու համար, յեթե տարածությունը կես դեոյատինից պակաս է: Իսկ այգիներին և հողի վարձակալության, առեւտրական կամ արդյունաբերական շահագործման բնույթն ու նպատակը վորոշելու իրավունքը տվել է շրջանային հարկային հանձնաժողովներին:

ժ) յեթե տնտեսության անդամները պարտւում են առեւտրով, վաշխառությամբ կամ ունեն այլ՝ վոչ աշխատավորական յեկամուտներ, նույն թվում նաև կրոնական պաշտամունքի ծառայողները՝ անկախ այդ աղբյուրներից ստացած գումարից:

Անցյալ տարվա պես կուլակային տնտեսության յեկամուտը վորոշում են գյուղհարկային հանձնաժողովները և հաստատում են շրջանային հարկային հանձնաժողովները:

Հարկավոր է հիշել, վոր այն տնտեսությունները, վորոնք հարկային տարվա ընթացքում ձեռք կրեցին կուլակային տնտեսություն-

ների հատկանիւնները, ինչպէս և այն տնտեսութ-
յունները, վորոնք յեկամտի աղբյուրների
հաշվառման ժամանակ թաղցրել են կուլակա-
յին տնտեսութեան հատկանիւնը, պետք և վոր
այդ հատկանիւնը հայտարարելուց հետո անմի-
ջապէս հարկւն են անհատական կարգով:

Գյուղխորհուրդները և գյուղհարկային
հանձնաժողովները, լրիւ չափով կուլակային
տնտեսությունները հայտարարելու նպատա-
կով, այդ տնտեսությունների ցուցակները
կազմելու ժամանակ, անպայման պետք և ող-
տադործեն անցյալ տարվա գյուղհարկի կամ-
պանիայի բոլոր նյութերը՝ ձայնի իրավունքից
զրկելու վերաբերյալ կազմած ցուցակները,
միջերումների համար յեղած բոլոր ավայանե-
րը, գյուղական բանվորական կոմիտեների տե-
ղեկությունները, Ֆինտեսչութեան տեղեկու-
թյունները յեկամուտների մասին, ծխային
մատայանները, տեղական հասարակական կադ-
մակերսությունների նյութերը և այլն:

Ամեն մի տնտեսություն, վոր նշանակւած
է անհատական կարգով հարկելու համար,
պետք և հարցաքննվի յեկամտի աղբյուրները
պարզելու նպատակով, իսկ անհրաժեշտութեան
դեպքում—նույն նպատակներով հեցազուտում
և տնտեսությունը:

Միաժամանակ չրջանային հարկ. հանձնա-
ժողովները պարտավոր են մանրամասն ստու-
գել ցուցակում նշանակւած բոլոր տնտեսու-

թյունները և հաշված յեկամուտները այն ի-
մաստով, վոր վոչ մի սխալ տեղի չունենա թե
յեկամուտը լրիւ հաշվելու և թե տնտեսու-
թյուններն անհպատական կարգով հարկելու առ-
պարիզում, հաշվի առնելով ընդհանուր ժողով-
ների չքաւորականների և բաւարակութեան
կարծիքը:

Վերջապէս՝ միջակ տնտեսություններն ան-
հատական կարգով հարկելուց խուսափելու նը-
պատակով, չրջանային հարկային հանձնաժո-
ղովները մինչեւ կուլակային տնտեսություն-
ների ցուցակները հաստատելը, պետք և ման-
րամասն կերպով քննեն և ստուգեն այդ ցու-
ցակները և այդպիսով պարզեն՝ արդոք այս
կամ այն տնտեսությունը կուլակային համա-
րելու առաւարիզում գյուղխորհուրդները ձեւա-
կանորեն չեն մոտեցել, կամ սուսանձին աշխա-
տավորներ անձնական հաշիւներ չեն մաքրում
արդոք և այլն:

Անհատական կարգով հարկելոյ բոլոր տըն-
տեսությունները յենթակա յեն հարկման հա-
տուկ դրույքներով, վորը սահմանված է կու-
լակային տնտեսությունների գյուղատնտեսա-
կան հարկը հաշվելու համար:

Այդ դրույքները հետեւյալներն են՝

Առաջին 500 ա. յեկամտի ամեն մեկ ուսուցիչ վերջ-							
վում է 20 կոպեկ. հարկ							
500 ա. ավելի մինչև	700 ա.	յեկամտի ավելցուկի	յուրաք. ա. վերցվում է 30կ.				
700 ա.	»	»				1000 ա.	»
1000 ա.	»	»	3000 ա.	»	»	»	50 »
3000 ա.	»	»	6000 ա.	»	»	»	60 »
6000 ա.	»	»	—	»	»	»	70 »

Շատ լավ պիտի հիշել, վոր անհատական կարգով հարկվող տնտեսությունները գյուղ-հարկի վոչ մի արտոնությունից չեն ոգտվում և նրանցից հասնող հարկը պետք է վճարվի ամբողջությամբ մինչև 1931 թ. հոկտեմբերի 1-ը:

Գյուղխորհուրդները և չրջգործկոմները պետք է ձեռք տանեն բոլոր միջոցները կուլակային տնտեսություններից հասնող գյուղհարկի ամբողջ գումարը լրիվ չափով և ժամանակին վանձելու համար՝ ապահովիչ վերդիրներ կազմելու միջոցով, արգելանք դնելով յերրորդ անձնավորությունների մոտ գտնվող գումարների ու գույքի քվա և այլն:

Դրա հետ միասին այն քաղաքացիներին, վորոնք ցույց կտան կուլակային տնտեսության թաղցրած գույքը, տրվում է 10 տոկոս վարձատրություն այն գումարից, վորը կգոյանա հայտարարված գույքը վաճառելուց:

Հարկավոր է հիշել, վոր այն ապակուլակացված տնտեսությունները, վորոնք թաղ-

ցրած յեկամուտներ և գույք չունեն, գյուղ-հարկի յենթակա յեն անհատական աշխատավորական տնտեսությունների հետ ընդհանուր հիմունքներով, բայց վոչ մի արտոնություն տալու իրավունք չունեն:

Ապակուլակացված են համարվում այնպիսի տնտեսությունները, վորոնցից բռնադրավված են բոլոր արտադրական միջոցները, որինակ՝ ձեռնարկությունները, մեքենաները, գործիքները, ինվենտարը, բանող անասունը, յեղջյուրավոր անասունը և այլն: Ապակուլակացված չեն համարվում այն տնտեսությունները, վորոնցից բռնադրավված է գույքի միայն մի մասը, որինակ՝ բռնադրավել են ջրաղացը կամ գյուղատնտեսական բարդ մեքենաները, իսկ մյուս գույքը բռնադրավման չի յենթարկվել:

Վերջապես ապակուլակացված տնտեսությունների թվին են պատկանում նաև այն կուլակային տնտեսությունները, վորոնք լրիվ չափով զրկվել են բոլոր արտադրական միջոցներից և գույքից, զանազան պեսակի վճարումների տուրքերի և տուգանքների գանձման հետեվանքով:

ԳՅՈՒՂՀԱՐԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳԱՆԳԱՏՆԵՐԸ
ՅԵՎ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐԸ

Ինչպես և անցյալ տարի, անհատական տնտեսությունների և կոլտնտեսականների դեմ ռմաներն ու գանգատները տրվում են գյուղխորհուրդներին:

Շրջագործ կամները և ֆինամարմինները կա-
տարած սխալ գործողություններին վերաբե-
րող դիմումներն ու դանդաղաները Ֆինտոդկո-
մատի միջոցով տրվում են ժողկոմխորհին:

Բացի այդ, դանդաղաները կարելի չե տալ
նաև դատախազին, Բանգյուղտեսուչությանը և
ուրիշ մարմիններին, վրոնք հսկում են պաշ-
տոնական անձանց գործունեյության վրա:

Դրա հետ միասին, այն բոլոր դիմումները,
վոր վերաբերում են ամեն տեսակի արատնու-
թյուններ տալուն և այն դանդաղաները, վոր
վերաբերում են յեկամտի աղբյուրները սխալ
հաշվի առնելուն, հարկը սխալ հաշվելուն և
այլն, տրվում են հարկաթերթերն ստանալուց
հետո մի ամսվա ընթացքում:

Իսկ այն դանդաղաները, վոր վերաբերում
են պաշտոնական անձանց սխալ գործողու-
թյուններին, տրվում են ամեն ժամանակ, ա-
ռանց սահմանափակման:

Ինչ վերաբերում է տարբերային աղետնե-
րի հետեվանքով արատնություն ստանալու
մասին տրվող դիմումին, ապա այդպիսի դե-
մումը պիտի տրվի աղետը տեղի ունենալուց
հետո մեկ ամսվա ընթացքում:

Կոլանտեսությունները դիմումներն ու
դանդաղաները տալիս են չրջֆինրաժիններին,
վորոնք պարտավոր են անմիջապես հանձնելու

այդ չրջանային հարկային հանձնաժողովին
քննության համար:

Շրջանային հարկային հանձնաժողովի վո-
րոշման դեմ կոլանտեսությունները կարող են
բողոքել Ֆինտոդկոմատին:

ՏՈՒԳԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

Գյուղմիտահարկի որենքը կյանքում կի-
րառելիս, հիմնական խնդիրը կայանում են րա-
նում, վոր ճիշտ վորոշվի ամեն մի գյուղացիա-
կան տնտեսությունից ստանալիք հարկի չափը:
Իսկ հարկը ճիշտ հաշվել կարելի չե միայն այն
դեքսում, յեթե ամեն մի գյուղացիական տըն-
տեսության յեկամտի բոլոր աղբյուրները ճիշտ
հաշվի առված լինեն:

Դժբախտաբար մինչևի հիմա չի հաջողվել
լիովին կատարել այդ աշխատանքը, վորովհե-
տե լինում են գյուղացիներ, վորոնք իրենց յե-
կամտի մի մասը թաղցնում են գյուղխորհր-
դից: Այս հանգամանքն ստիպում է կառավա-
րությանն անողոք պայքար մղել յեկամուտը
թաղցնողներին դեմ:

Նոր որենքում առված է, վոր յեկամտի
աղբյուրը թաղցնելու համար (հող, անասուն,
վոչ գյուղատնտեսական յեկամուտ), հարկա-
տուն կամ տուգանվում է վարչական կարգով,
կամ յենթարկվում է դատական պատասխանա-
տվության:

Տուգանքի գումարը հինգ անգամից ավելի
բարձր չի կարող լինել հարկի այն չափից, վոր
պիտի ստացվելը թագցրած՝ ասենք թե մեկ դե-
յադին ցանքի կամ մեկ կովի յեկամուից:

ՈՎՔԵՐ ԵՆ ԱՆՅԿԱՅՆՈՒՄ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԿԸ.

Միասնական գյուղատնտեսական հարկի
բոլոր աշխատանքները կատարվում են գյուղ-
խորհուրդներում և չրջանային գործադիր կո-
միտեներում:

Բացի նրա համար, վոր ճիշտ կերպով կա-
տարվի հարկումը, հարկավոր ե, վոր բոլոր
կոլտնտեսականները, չքավորները և ակտիվ
միջակները ամենաակտիվ կերպով մասնակցեն
գյուղատնտեսական հարկի բոլոր աշխատանք-
ներին:

27900

1